

VAASAN YLIOPISTO

JOHTAMISEN YKSIKKÖ

Netta Salonen

ASUINALUEIDEN SEGREGAATIO

Vertailututkimus Ruotsin ja Suomen suurimmista kaupungeista

Aluetieteen
pro gradu -tutkielma

VAASA 2019

SISÄLLYS

	sivu
KUVALUETTELO	3
TAULUKKOLUETTELO	3
TIIVISTELMÄ:	5
1. JOHDANTO	7
1.1. Keskeiset käsitteet	8
1.2. Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset	9
2. TUTKIMUSMENETELMÄNÄ VERTAILUTUTKIMUS	11
3. SEGREGAATIO RUOTSISSA JA SUOMESSA	13
3.1. Segregaatio kaupunkikontekstin näkökulmasta	13
3.1.1. Etninen segregaatio	14
3.1.2. Segregaatio ei ole lähtökohtaisesti aina negatiivista	16
3.2. Segregaatiokehitys Suomessa	17
3.2.1. Alueellinen eriytyminen Helsingissä	18
3.2.2. Alueellinen eriytyminen Tampereella ja Turussa	21
3.3. Segregaatiokehitys Ruotsissa	22
3.3.1. Malmön lähiöongelmat	25
3.4. Segregaation vaikutukset Ruotsissa ja Suomessa	27
3.4.1. Työllisyysaste Ruotsissa ja Suomessa sekä ulkomaalaisten osuudet Helsingissä ja Tukholmassa	28
4. KOULUTUKSEN, TYÖLLISYYSASTEEN JA ULKOMAALAISTAUSTAN VAIKUTUKSET ASUINALUEIDEN SEGREGAATIOON	32
4.1. Pääkaupunkiseutu eroaa muusta Suomesta segregaatiokehityksessään	32
4.2. Koulutuksen merkitys asuinalueiden segregaatiossa	35
4.3. Työllisyysasteen merkitys asuinalueiden segregaatiossa	38
4.4. Ulkomaalaisten osuudet Suomessa sekä Helsingissä, Tampereella ja Turussa	40
4.5. Etninen segregaatio Malmössä ja Turussa	43

4.5.1. Rosengård Malmössä	43
4.5.2. Varissuo Turussa	45
4.6. Yhteenveto	47
5. POLIITTISET TOIMENPITEET SEGREGAATION KITKEMISEKSI	50
5.1. Asuntopolitiikan ja sosiaalisen sekoittamisen politiikan merkitykset	51
5.2. Kotouttamispolitiikka	52
5.3. Urbaani kehitystyöhanke ruotsalaisissa kaupungeissa	55
5.4. URMI -tutkimushanke Suomessa ja lähiöprojekti Helsingissä	58
5.5. Yhteenveto	60
6. JOHTOPÄÄTÖKSET	61
LÄHDELUETTELO	67

KUVALUETTELO

Kuva 1. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 25–64-vuotiaasta väestöstä Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2010	33
Kuva 2. 25–64-vuotiaiden työttömyysaste Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2010	34
Kuva 3. Vieraskielisen väestön osuus Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2011	34
Kuva 4. Euroopan ulkopuolella syntyneet ja Ruotsissa syntyneet vuonna 2016	44
Kuva 5. Vieraskielisen väestön keskittyneisyys Turussa vuosina 2002 ja 2009	46

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Tukholman alueet	29
Taulukko 2. Helsingin alueet	30
Taulukko 3. Vain perusasteen suorittaneet, YO-tutkinnon suorittaneet sekä ammatillisen tutkinnon suorittaneet Helsingissä, Tampereella ja Turussa vuonna 2016	36
Taulukko 4. Korkeakoulun suorittaneet Helsingissä, Tampereella ja Turussa vuonna 2016	37
Taulukko 5. Asukkaiden pääasiallinen toiminta vuonna 2015	39
Taulukko 6. Suomen väkiluku sekä vieraskielisten osuudet Helsingissä, Tampereella ja Turussa vuosina 2011–2016	41
Taulukko 7. Työttömyysaste eri kaupunginosissa Ruotsin suurimmissa kaupungeissa	56
Taulukko 8. Asumisen segregatioindeksi Ruotsissa vuosina 2008–2016	57

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen yksikkö**

Tekijä:	Netta Salonen
Pro gradu -tutkielma:	Asuinalueiden segregaatio: Vertailututkimus Ruotsin ja Suomen suurimmista kaupungeista
Tutkinto:	Hallintotieteiden maisteri
Oppiaine:	Aluetiede
Työn ohjaaja:	Seija Virkkala
Valmistumisvuosi:	2019

Sivumäärä: 77

TIIVISTELMÄ:

Asuinalueiden segregaatio on vakava ongelma eikä asuinalueiden segregaatio ole pelkästään ongelma paikallisesti, vaan asuinalueiden segregaatio on myös valtakunnallisesti suuri haaste yhteiskunnalle. Koulutustasolla, työllisyysasteella ja ulkomaalaistaustalla on vaikutusta asuinalueiden segregaatioon. Erityisesti kasvavat erot pieni- ja suurituloisten välillä voimistavat segregatiokehitystä. Huono-osaisuuden kasautuminen tietyille asuinalueelle on keskeinen merkki epätoivotusta asuinalueiden segregatiosta. Matalat tulot, työttömyys, sosiaaliset ongelmat ja korkea rikollisuus ovat merkkejä huono-osaisuudesta.

Tämän tutkielman tutkimuskohde on asuinalueiden segregatiokehitys Ruotsissa ja Suomessa. Tutkielmassa vertaillaan, miten asuinalueiden segregatio näyttäytyy Ruotsin ja Suomen suurimmissa kaupungeissa. Tarkoituksena on tutkia, miten segregatio ilmenee asuinalueiden segregatiokehityksessä, sekä mitkä ovat keskeiset tekijät epätoivotulle asuinalueiden segregatiolle ja miten yhteiskunta voi ennaltaehkäistä kyseistä epätoivottua segregatiota.

Asuinalueiden segregaatioon johtaneet syyt sekä segregaatian ilmentyminen ja siitä seuranneet vaikutukset ovat hieman erilaiset Ruotsissa ja Suomessa. Segregaatio on selvästi voimakkaampaa Ruotsissa kuin Suomessa. Erityisesti maahanmuuton vaikutus on merkittävän suuri Ruotsissa asuinalueiden segregaatioon liittyen. Suomessa puolestaan kantaväestön korkealla työttömyysasteella ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyydellä on enemmän merkitystä asuinalueiden segregaatiossa. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus näyttäytyy melko vahvasti Suomessa. Ruotsissa puolestaan voidaan havaita, että ulkomaalaistaustaisilla henkilöillä on huomattavasti heikommat mahdollisuudet sosiaaliselle nousulle kuin kantaruotsalaisilla, erityisesti ulkomaalaisten heikompi asema asuntomarkkinoilla on suuri ongelma Ruotsissa. Ruotsin ja Suomen välillä on melko paljon eroja, esimerkiksi Ruotsissa on huomattavasti enemmän maahanmuuttajia, kun taas Suomeen on tullut paljon myöhemmin maahanmuuttajia. Joka tapauksessa maita on ollut suhteellisen helppo vertailla sen vuoksi, että maat ovat hyvin samankaltaiset.

Ruotsin ja Suomen poliittisista toimista on ollut jotain apua segregaatian kitkemisessä, mutta selvästi ei voida todeta, että tapahtuneilla toimilla olisi ollut kuitenkaan mitään merkittävää vaikutusta asuinalueiden segregaatian torjumisessa. Kuitenkin hyvä asia on se, että molemmat maat ovat olleet halukkaita kehittämään sosiaalista kestävyyttä eri kaupungeissa, sekä kasvattamaan tietoisuutta segregatiosta ja niihin johdaneista syistä.

AVAINSANAT: alueellinen eriytyminen, segregaatio ja sosiaalinen erilaistuminen

1. JOHDANTO

Eriarvoisuus ja epätoivottu segregatio ovat isoja haasteita jokaiselle kaupungille ja myös yhteiskunnalle. Hyvä- ja huono-osaisten jakautuminen omiin lokeroihin voimistaa segregatiokehitystä. Segregatiokehitys näkyy tällä hetkellä siten, että tiettyihin kaupunginosiin kasautuu merkittävästi huono-osaisuutta, kuten työttömyyttä, köyhyyttä, rikollisuutta ja sosiaalisia ongelmia. Koulutuksen ja työllisyysasteen merkitykset korostuvat tässä segregatiokehityksessä. Maahanmuutolla on myös vaikutusta asuinalueiden segregatioon. Segregatio ei ole itsessään aina huono asia, mutta huono-osaisuuden merkittävä kasautuminen jollekin asuinalueille käynnistää epätoivotun segregatiokehityksen. Yhteiskunta voi kitkeä tätä epätoivottua segregatiokehitystä muuan muussa erilaisilla poliittisilla toimilla.

Asuinalueiden eriytyminen ja mahdollinen epätoivottu segregatio ovat yhteiskunnallisesti vakava asia. Merkittävät erot asuinalueiden välillä aiheuttavat vakavia yhteiskunnallisia ongelmia, sekä asettavat ihmiset eriarvoiseen tilanteeseen. Esimerkiksi Suomen pääkaupunkiseudulta löytyy oppimistuloksiltaan sekä maan parhaimmat että maan heikoimmat koulut (Bernelius 2013: 17). On siis huolestuttavaa, mikäli asuinalueiden eriytymisellä on merkittäviä vaikutuksia myös koulujen eroihin. Yhteiskunta ja kaupungit voivat torjua kyseistä epätoivottua asuinalueiden segregatiota kaupungeissa esimerkiksi asuntopolitiikan, kotouttamispolitiikan ja työvoimapolitiikan avulla.

URMI -tutkimushankeen (Urbanization, Mobilities and Immigration) keskiössä on suomalainen kaupunkikehitys, ja siihen liittyen liikkuvuus ja maahanmuutto. URMI -tutkimushankkeessa tutkitaan sosiaalisen kestävyuden osalta asumisen alueellista jakautumista tulotason ja etnisen alkuperän mukaan. (Urmi 2019.) Tässä tutkielmassa pohditaan sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta sitä, mitkä syyt johtavat asuinalueiden segregatiokehitykseen, ja millaisilla toimilla on pystytty ennaltaehkäisemään epätoivottua segregatiokehitystä niin Suomen suurimmissa kaupungeissa kuin Ruotsin suurimmissa kaupungeissa. Tutkielmassa hyödynnetään URMI -tutkimushankeen lisäksi ruotsalaista urbaania kehitystyöhanketta sekä suomalaista lähiöprojektia Helsingistä 2000-luvun alkupuolelta.

1.1. Keskeiset käsitteet

Segregaation käsiteellä tarkoitetaan eroja ja erityisesti eroja vähintään kahden eri ryhmän välillä (Franzén 2001: 25). Segregaatio tarkoittaa vahvaa eriytymistä ja tämän vuoksi segregaatio koetaan usein epätoivottuna sosiaalisena erilaistumisena. Segregaatio ei ole aina negatiivista, mikäli sosiaalinen erilaistuminen on lähtöisin omasta tahdosta, ja sen vuoksi on tärkeää erottaa epätoivottu segregaation käsite sosiaalisen erilaistumisen käsitteestä (Vaattovaara 1998: 137).

Sosiaalisen erilaistumisen pääulottuvuuksia kaupungissa ovat elämänvaihe, sosioekonominen status eli vauraus, koulutus ja ulkomaalaistausta sekä vuokra-asuminen (Vaattovaara 1998: 138–140). Elämänvaiheeseen liittyy vahvasti, millainen on asumismuoto, esimerkiksi asuuko lapsiperhetaloudessa vai yhden hengen taloudessa. Yhden hengen talous on kasvattanut merkittävästi suosiotaan viime vuosikymmenten aikana Euroopassa. Yksi merkittävä tekijä yhden hengen talouden suosioon on ollut kaupungistuminen (Johansson, Lane & Spehar 2011: 108). Nämä ulottuvuudet luonnollisesti vaikuttavat yksilöiden valintoihin, minne alueelle sijoittua. Korkeampi tulotaso linkittyy usein väljästi asumiseen omistusasunnossa ja matalampaan tulotasoon liittyy puolestaan vähävaraiset vuokra-asuntokunnat (Vaattovaara 1998: 138, 140). Ulkomaalaisuutta ja vuokra-asumista ei voida yksiselitteisesti tulkita vähävaraisuuden piirteeksi, sillä pääkaupunkiseudulla korkean statuksen alueilla, esimerkiksi Ullanlinnassa tai Kauniaisissa asuu monia sosioekonomisesti korkea-arvoisia ulkomaalaisia (Vaattovaara 1998: 140).

Alueellinen eriytyminen käsitteenä tarkoittaa kaupunkikontekstin näkökulmasta sitä, että kaupungin sisällä taustoiltaan erilaiset ryhmät sijoittuvat epätasaisesti. Alueelliseen eriytymiseen voi vaikuttaa kolme keskeistä muotoa, jotka ovat demografinen, sosiaalinen ja etninen alueellinen eriytyminen. Demografinen eriytyminen liittyy ikään ja elämänvaiheeseen eli iältään ja elämänvaiheeltaan erilaiset ihmiset sijoittuvat toisistaan eri alueille. Tulo- ja koulutustaso vaikuttavat sosiaaliseen eriytymiseen. Etnistä eriytymistä on se, että etniseltä taustaltaan toisistaan poikkeavat ryhmät sijoittuvat eri asuinalueille toisistaan. (Vilkama 2011: 25.)

1.2. Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset

Tässä tutkielmassa tutkitaan segregatiota siten, miten segregatiokehitys vaikuttaa asuinalueiden epätoivottuun eriytymiskehitykseen. Kaupungistumiseen ja kaupunkikehitykseen liittyy väistämättä kohtuullinen asuinalueiden erilaistuminen, mutta huono- tai hyväosaisuuden merkittävä segmentoituminen tietyille asuinalueelle on epätoivottua segregatiokehitystä. Väestöryhmien lokeroituminen hyvä- tai huono-osaisille alueille on haitallista yhteiskunnalle, sillä eriytyminen kasvattaa yhteiskunnallista eriarvoistumista. Asuinalueiden eriytyminen heikentää yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteiskunnassa. (Segregation ennaltaehkäisyn työkalupakki 2018: 2.)

Tässä tutkielmassa pohditaan poliittisia toimia, joiden avulla on pyritty kitkemään tätä epätoivottua segregatiota. Kaupunkipolitiikan tasolla Suomessa on harjoitettu aktiivisesti sosiaalisen sekoittamisen politiikkaa, jonka tarkoituksena on vaikuttaa asuinalueiden asuntokantaan ja rakenteisiin (Segregation ennaltaehkäisyn työkalupaketti 2018: 12). Asuntopolitiikkaa käsitellään tässä tutkielmassa huomattavan paljon, sillä asuntopolitiikalla on ollut merkittävä yhteys asuinalueiden segregatiokehitykseen erityisesti Ruotsissa. Asuntopolitiikka ei ole ainut syy segregatiokehitykselle vaan segregatioon liittyy monia eri ulottuvuuksia, joita käsitellään myöhemmissä luvuissa. Asuntopolitiikalla on enemmänkin merkitystä ennaltaehkäisevässä toimissa epätoivotun segregation kitkemiseksi.

Tutkielmassa käsitellään asuinalueiden segregatiosta aiheutuvia ongelmia, ja myös sitä, miten asuinalueiden segregatiota on pyritty ennaltaehkäisemään kaupungeissa. Tämä tutkielma on vertailututkimus ja tarkoituksena on vertailla Suomea Ruotsiin. Ruotsi ja Suomi ovat hyvin samankaltaisia yhteiskuntia ja tästä syystä kyseisiä valtioita on helppo vertailla toisiinsa. Merkittäviä eroja kuitenkin löytyy myös näiden kahden valtion välillä. Ruotsissa segregatio on ollut huomattavasti voimakkaampaa kuin Suomessa. Tutkielman hypoteesi on se, että maahanmuutolla on merkittävämpi yhteys asuinalueiden segregatioon Ruotsissa, kun taas Suomessa kantaväestön työttömyydellä on merkittävämpi vaikutus asuinalueiden segregatioon. Tutkielman tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet siihen, että huono-osaisuus on kasautunut merkittävästi tietyille alueille niin Suomessa kuin Ruotsissa?
2. Millaisilla poliittisilla toimilla Ruotsi ja Suomi ovat pyrkineet ennaltaehkäisemään epätoivottua asuinalueiden segregatiota?

Yllä oleviin tutkimuskysymyksiin vastataan tutkielman neljännessä ja viidessä luvussa. Toisessa luvussa esitellään tutkielman tutkimusmetodi eli vertailututkimuksen teoreettinen viitekehys. Kolmannessa luvussa puolestaan kuvaillaan segregatian ilmiötä, sekä sen taustoja Suomessa ja Ruotsissa. Viimeisessä kuudennessa luvussa tehdään yhteenveto ja johtopäätökset tutkimusongelmasta.

2. TUTKIMUSMENETELMÄNÄ VERTAILUTUTKIMUS

Tämä tutkielma on vertailututkimus, ja tutkielmassa vertaillaan Ruotsin ja Suomen eroja sekä yhtäläisyyksiä koskien asuinalueiden segregatiota. Tutkimusmenetelmänä on vertailututkimus ja maiden vertailu on keskeinen osa tätä tutkielmaa. Tutkielmassa vertaillaan Ruotsin ja Suomen työllisyyttä ja maahanmuuttoa tilastojen avulla ja pyritään selittämään asuinalueiden segregatio näissä kyseisissä valtioissa.

Vertailun, vertailututkimuksen ja vertailevan hallintotieteen historialliset juuret ulottuvat pitkälle, sillä valtioita, kuningaskuntia ja ruhtinaskuntia on vertailtu jopa 2 500 vuotta. Uteliaisuus on Karl Deutschin mukaan yksi keskeinen syy, miksi on olemassa vertailevaa tutkimusta (Salminen 1999:15).

Tilastollinen tutkimus ja case-tutkimukset ovat muun muassa vertailun lähimetodeja, ja tämä tutkielma perustuukin tilastoihin ja case-tutkimukseen. Tilastollinen metodi tarkoittaa empiirisen tutkimuksen perusmalleja ja sen tarkoituksena on testata hypoteeseja. Case-tutkimuksessa keskitytään puolestaan yhteen ilmiöön ja sen laadulliseen ymmärtämiseen (Salminen 2007: 13). Tutkielman tarkoitus on vertailla Ruotsin ja Suomen tilastoja toisiinsa ottaen myös huomioon merkittävimmät syyt, jotka selittävät mahdollisia tilastoissa havaittavia eroja segregaatiossa. Analogiaa käytetään apuna tässä vertailututkimuksessa. Analogiassa verrataan samankaltaisia ilmiöitä toisiinsa argumentointia hyödyntäen (Salminen 1999: 34).

”Yleisesti analogia tarkoittaa yhdenmukaisuutta, samankaltaisuutta, yhtäpitävyyttä tai vastaavuutta. Analogisuus ilmenee ilmiöiden välillä niiden oleellisissa suhteissa tai abstraktilla tasolla. Analoginen päättely on ilmiöiden samankaltaisuuden vertaamista, tai ainakin sen argumentointia.” (Salminen 2007: 20.)

Analogisen päättelyn keskeisin periaate on suhteiden samankaltaisuuden tarkastelu (Salminen 1999: 35). Tässä tutkielmassa tarkastellaan asuinalueiden segregatian ilmentymistä Ruotsin ja Suomen suurimmissa kaupungeissa. Asuinalueiden segregatiota tarkastellaan ilmiönä, mikä on myös yhteiskunnallinen ongelma. Ilmiöön johtaneet syyt ja sen vaikutukset voivat olla hyvin samankaltaiset riippumatta alueesta tai valtiosta. Tämän tutkielman tarkoitus on siis vertailla Ruotsin ja Suomen tilastoja eri muuttujien kautta, jotka

selittävät ilmiöön johtaneet syyt. Tarkoituksena on löytää samankaltaiset syyt, jotka selittävät tämän kyseisen ilmiön synnyn, sekä myös tarkastella mahdollisia eroavaisuuksia näiden valtioiden välillä liittyen tähän kyseiseen ilmiöön.

Vertailuprosessi etenee seuraavanlaisesti. Ensiksi valitaan tutkimusongelma ja siihen liittyvä teoria. Tämän tutkielman tutkimusongelma on nimenomaan asuinalueiden segregaatio. Kun tutkimusongelma on tiedossa, on ensimmäiseksi tutustuttava tutkimusongelman teoreettiseen viitekehykseen. Ensiksi tarvitaan muita tutkimuksia ja tieteellistä kirjallisuutta tutkimuskohteesta, jotta vertailija hahmottaa tutkimusongelmansa sekä teoreettisen viitekehyksen. Vasta sen jälkeen vertailija voi hakea aineistoa jokaisesta vertailukohteesta. Aineiston hankinnan jälkeen tulee kolmas vaihe eli deskriptio. Deskriptio tarkoittaa alustavaa analyysia ja luokittelua. Deskriptiolla pyritään siis kuvaamaan vertailtavat kohteet systemaattisesti. Kattavan ja laadukkaan analyysin jälkeen voidaan tehdä johtopäätökset. Johtopäätökset tarkoittavat sitä, että vertailija tekee tulkintoja havainnoistaan, sekä etsii säännönmukaisuutta ja yleistyksiä. Lopuksi tutkimustulokset julkistetaan. (Salminen 1999: 37–39.) Onnistuneen vertailun edellytyksenä on se, että kaksi tai useampi vertailtava kohde ovat vertailtavissa keskenään. Tämä tarkoittaa sitä, että vertailtavilla kohteilla tulee olla yhteinen muuttuja (Salminen 1999: 39). Ruotsi ja Suomi ovat hyvät vertailukohteet sen vuoksi, että kyseiset valtiot ovat hyvin samankaltaisia, sekä asuinalueiden segregaatio on molemmissa valtioissa yhteiskunnallinen ongelma.

Tässä vertailututkimuksessa hyödynnetään tilastoja, joiden avulla selitetään Ruotsin ja Suomen yhtäläisyydet sekä erot asuinalueiden segregaatiokehityksessä. On olemassa useita tapoja, miten tehdä tilastollista vertailua. Esimerkiksi muuttujien ja havaintoyksiköiden lukumäärä voi vaihdella riippuen tutkimuksesta. Yksinkertaisin tapa on se, että verrataan kahta case-tapausta toisiinsa yhden muuttujan suhteen. Muuttujia voi olla useampi esimerkiksi kahden case-tapauksen vertailussa, mutta tällöin tilastollisesta tutkimuksesta voi tulla laadullinen tutkimus. Tämä tarkoittaa sitä, ettei välttämättä löydy tilastollista säännönmukaisuutta tutkimukselle. (Salminen 2007: 150–151.)

3. SEGREGAATIO RUOTSISSA JA SUOMESSA

Tässä luvussa käsitellään segregaatian ilmiötä ja segregatiokehitystä. Tarkoituksena on käsitellä keskeisiä syitä segregatiokehitykselle Ruotsissa ja Suomessa. Luvussa perehdytään erityisesti segregatiokehitykseen Suomen suurimmissa kaupungeissa. Tarkoituksena on avata segregaatian käsite tutuksi erityisesti, mitä segregatiokehitys tarkoittaa ja miten se näyttäytyy kaupungeissa.

3.1. Segregatio kaupunkikontekstin näkökulmasta

Kaupunkialueiden eriytyminen ja siihen liittyvät sosiaaliset ongelmat ovat herättäneet huomiota jo 1800-luvulla Länsimaiden nopean kaupungistumisen myötä. Kaupunkiköyhyyteen kiinnitettiin erityistä huomiota jo silloin, sillä nopean kaupungistumisen myötä voimistui köyhyyden alueellistuminen ja työväestön huono-osaisuus. Tämä näkyi siten, että työväestö asui usein ahtaissa ja epähygieenisissä asunnoissa. (Bernelius 2013: 22.)

Segregaation käsiteellä tarkoitetaan eroja ja erityisesti eroja vähintään kahden eri ryhmän välillä (Franzén 2001: 25). Segregaatiota pidetään epätoivottuna eriytymisen ilmiönä ja käsitteellä on sen vuoksi hyvin negatiivinen sävy. Segregaatiota ei saa yhdistää suoranaisesti sosiaaliseen erilaistumiseen, sillä sosiaalinen erilaistuminen tarkoittaa ihmisten yksilöllisyyttä ja valinnanvapautta. Ero segregaatian ja sosiaalisen erilaistumisen välillä on se, että segregatio liittyy vahvasti epätoivottuun sosiaaliseen erilaistumiseen. Segregatio ja sosiaalinen erilaistuminen linkittyvät kyllä toisiinsa, mutta käsitteiden välillä on huomattava ero, ja tämän vuoksi on tärkeää erottaa nämä kaksi käsitettä toisistaan. (Vaattovaara 1998: 11, 137.)

Kaupunkisegregatio käsite on tullut erityisesti tutuksi Chicagon koulukunnan myötä 1920- ja 30-luvulla. Chicagon koulukunta tutki segregatiota erityisesti kaupunkiekologisesta näkökulmasta ja siitä, millainen vaikutus rajallisilla resursseilla on populaation kilpailuun ja eriytymisen syntyyn. Robert E. Parkin artikkelissa *The City* vuonna 1925

tiivistyy erinomaisesti Chicagon koulukunnan keskeiset teesit. Parkin mukaan luonnonmaantieteen piirteet, kuten liikkumisen mahdollisuudet asettavat lähtökohdat kaupungin yleiselle rakenteelle. Väkiluvun kasvu vaikuttaa asukkaiden alueelliseen jakautumiseen siten, että tietyt yritykset ja teollisuus etsivät itselleen edullisimman sijainnin ja houkuttelevat ympärilleen tiettyä väestöä. Näin ollen voi muodostua muodikkaita asuinalueita kallistuvien maan hintojen myötä, mikä taas rajaa pois köyhemmät luokat kilpailusta. Tämän seurauksena syntyy slummialueita, joissa asuu köyhempi luokka. Täten slummiutuminen johtaa siihen, että köyhemmät luokat jäävät slummialueille eivätkä he pysty enää pelastautumaan alueen kurjuudelta. (Bernelius 2013: 23.)

Suurissa kaupungeissa nähdään voimakkaammin segregatiota ja siihen liittyvää syrjäytymistä. Erityisesti metropolialueille kasautuu Saskia Sassenin (1991) mukaan niin menestymistä kuin kilpailukykyä, mikä taas voimistaa segregatiota. Globaali talous ja informaatioyhteiskunta ovat kasvattaneet kaupunkien eriytymistä siten, että 'dual cities' eli kaksijakoisia kaupunkeja on jo nähtävissä lähes kaikissa kaupungeissa. Suomen suurimmissa kaupungeissa on myös havaittu jonkin verran näitä eurooppalaisia ja yhdysvaltalaisia kaupunkiongelmia. Kaupunkiongelmien yksi keskeinen ilmiö on ongelma-alueiden kasautuva kehitys. Erityisesti 1990-luvulla lama-aikaan on tapahtunut rakenteellista yhteiskunnallista muutosta, jonka vuoksi myös Suomessa on kiinnitetty huomiota työttömyyden ja köyhyyden kasautumiseen tietyille lähiöalueille. (Vaattovaara 1998: 11–12.)

3.1.1. Etninen segregatio

Etninen eriytyminen ei ole uusi ilmiö, vaikka kansainvälinen muuttoliike on moninkertaistunut nopeasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Alueellinen eriytyminen on ollut selvemmin nähtävissä suurimpien kaupunkien sisällä, sillä maahanmuutto on suuntautunut voimakkaasti tiettyihin kaupungin kortteleihin ja kaupunginosiin. Alueellisen eriytyksen vaikutukset ovat synnyttäneet yhteiskunnallista debattia ympäri maailmaa, erityisesti 2000-luvun alkupuolella terrori-iskujen jälkeen. Erityisesti pelko siitä, eriytyvätkö maahanmuuttajat merkittävästi kantaväestöstä ja yhteiskunnasta on ollut pinnalle länsimaissa tapahtuneiden terrori-iskujen jälkeen. Alueellinen eriytyminen on siis koettu uhkana yhteiskunnalle, mikäli kantaväestön ja maahanmuuttajien välille syntyy liian suuri

kuilu, mikä hidastaa maahanmuuttajia oppimaan kohdemaan kieltä, kulttuuria ja toimintatapoja. Alueellinen eriytyminen voi johtaa siihen, että maahanmuuttajilta puuttuu tarvittavat kontaktit työmarkkinoiden osalta. Sosiaalisia verkostoja pidetään tärkeänä työllisyyden kannalta. Maahanmuuttajat asuvat tyypillisesti useammin vuokra-asunnoissa, jotka useimmiten sijoittuvat huono-osaisimmille asuinalueille. Tämän uskotaan myös lisäävän sosiaalista eriarvoisuutta väestöryhmien välille. (Vilkama 2011: 14–15). Yksiselitteisesti ei voida kuitenkaan määritellä ulkomaalaistaustan vaikuttavan siihen, että asuu huono-osaisella vuokra-asuntoalueella. Diplomaattiuran tai korkea-arvoisen työuran tehneet ulkomaalaiset asuvat puolestaan korkean statuksen alueille, esimerkiksi Ullanlinnassa Helsingissä (Vaattovaara 1998: 140).

Onnistunut kotouttamispolitiikka takaa paremmat mahdollisuudet sille, että maahanmuuttajat löytävät töitä ja pääsevät osaksi kohdemaan yhteiskuntaa oppien muuan muussa kohdemaan kulttuurin. Kotouttaminen tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajien ja yhteiskunnan välille syntyy vuorovaikutteinen kehitys, jonka tarkoituksena on turvata maahanmuuttajille hyvät elämisen lähtökohdat uudessa kohdemaassa. Yhteiskunnan tulee antaa maahanmuuttajille, esimerkiksi tarvittavat tiedot ja taidot työelämää varten. Yhteiskunta tukee myös maahanmuuttajien omaa kieltä ja kulttuuria. Onnistuneeseen kotouttamiseen ei riitä se, että maahanmuuttajat pääsevät mukaan osaksi suomalaista työelämää, vaan maahanmuuttajien tulee myös tuntea kuuluvansa osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Suomen kotouttamispolitiikassa pyritäänkin huomioimaan myös yksilöllisyys ja edistämään maahanmuuttajien pääsyä osaksi suomalaista kulttuuria. Keskeisenä haasteena kotouttamispolitiikassa on se, että maahanmuuttajilla on tyypillisesti taipumusta eriytyä kantaväestöstä. Tämä näkyy siten, että maahanmuuttajat asuvat usein matalan statuksen alueille, sillä maahanmuuttajilla on lähtökohtaisesti rajatummat työllisyys- ja asumismahdollisuudet kuin kantaväestölle. Suomessa alueellinen eriytyminen näkyy siten, että usein maahanmuuttajataustaiset henkilöt asuvat näillä matalan statuksen alueille, mihin päätyvät myös heikommassa sosioekonomisessa asemassa olevat kantaväestön jäsenet. Tämän suuntainen asuinalueiden eriytymiskehitys on erittäin huolestuttava Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten lasten näkökulmasta. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kannalta on erittäin tärkeää, että tämän suuntaista epätoivottua segregaatiokehitystä pyritään keskeisesti torjumaan varhaisessa vaiheessa. Koulutuksen merkitys on erittäin suuri ja

koulutusta pidetään myös hyvän elämän perustana Suomessa. Maahanmuuttajien koulutusmahdollisuuksiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota, jotta maahanmuuttajat pääsivät työelämään mukaan ja osaksi suomalaista yhteiskuntaa. (Segregaation ennaltaehkäisy työkalupakki 2018: 46.)

3.1.2. Segregaatio ei ole lähtökohtaisesti aina negatiivista

”Maahanmuuttajien keskittyminen ei ole lähtökohtaisesti ongelmallinen tai ongelmaton asia, vaan oleellista on, miten sosiaalinen integraatio mahdollistuu kussakin yhteiskunnassa ja asuinympäristössä.” (Rasinkangas 2014: 2.)

Segregaation käsitteellä usein viitataan vahvaan eriytymiseen ja tämän vuoksi segregatiota pidetään epätoivottuna sosiaalisena eriytymisenä. Segregatiota pidetään näin ollen negatiivisena ilmiönä, sillä se jakaa hyvinvoinnin ja elämänmahdollisuudet kaupunginosien välillä. Käsitteellä on kuitenkin myös positiivinen puoli, sillä omaehtoinen segregatio on vastakohta negatiiviselle ja pakotetulle huono-osaisuuden kasautumiselle. Omaehtoinen segregatioon kautta syntyy urbaaneja kyliä, jotka ovat vastakohta ghettoistumiselle. (Bernelius 2013: 26–27.) Sosiaalinen erilaistuminen liittyy vahvasti ihmisten yksilöllisyyteen ja valinnanvapauteen, ja täten myös omaehtoista segregatiota voidaan myös pitää positiivisena ilmiönä. Ihmisten yksilöllisyys ja omaehtoinen segregatio kertovat vain valinnanvapauden eri mahdollisuuksista. Segregaation käsitteellä on niin positiivinen kuin negatiivinen puoli. Sen vuoksi on tärkeää tunnistaa segregatiota koskevissa keskusteluissa siihen liittyvät ilmiöt ja taustat, jotta voidaan tunnistaa oikea merkitys käsitteelle. Nimittäin omaehtoinen segregatio on osa valinnanvapauden mahdollisuuksia. Segregaatio on taakka yhteiskunnalle silloin, kun se on epätoivottua ja huono-osaisuus kasautuu merkittävästi tietylle alueelle.

Maahanmuuttajien sijoittuminen samoille asuinalueille muiden ulkomaalaistaustaisten kanssa on myös hyvä asia sen vuoksi, että samoista taustoista tulleet henkilöt pystyvät yhdessä sopeutumaan paremmin uuteen ympäristöön ja yhteiskuntaan, sekä saamaan mahdollisesti paremmin sosiaalista tukea toisistaan. Ulkomaalaistaustaisen henkilöiden keskittyminen samoille asuinalueille mahdollistaa myös sen, että asuinalueella voidaan muodostaa etnisiä kauppia tai muita palveluja, jotka vastaavat kulttuurillisiin tarpeisiin,

mikäli asuinalueella on riittävä väestöpohjaa etnisille palveluille. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden keskittymisessä tietyille asuinalueille ei ole lähtökohtaisesti ongelmallista, sillä keskittymisessä on myös nämä positiiviset puolet. Mikäli maahanmuuttajien keskittymisen vaikutukset eivät ole hallittavissa, voidaan siinä kohtaa pitää maahanmuuttajien keskittymistä ongelmallisena. Esimerkiksi maahanmuuttajien ”liiallinen” keskittymisen synty tietyille asuinalueelle mahdollistaa etnisen segregaaation, mikä on huono asia yhteiskunnan näkökulmasta. (Rasinkangas 2014: 2–3.) Segregaaation käsitettä ei voida yksiselitteisesti määrittää pelkästään ongelmalliseksi ilmiöksi. Segregaatio sisältää monia eri ulottuvuuksia, jotka on syytä tunnistaa. On tärkeää tunnistaa ajoissa negatiivinen segregaatio eli epätoivottu sosiaalinen erilaistuminen, jotta sitä voidaan torjua myös parhaimmalla mahdollisella tavalla.

3.2. Segregaatiokehitys Suomessa

Segregaatio on ollut kansainvälisesti hyvin vähäistä Suomessa 1990-luvulle saakka, mutta viime vuosikymmenien talouden rakennemuutokset ovat voimistaneet eroja hyvä- ja huono-osaisten alueiden välillä (Bernelius 2013: 16). Erityisesti Helsingissä on selvimmän nähtävillä eroja hyvä- ja huono-osaisten alueiden välillä. Helsingin kaupungin tietokeskuksen (2013) mukaan alueelliset erot väestön terveydessä ja hyvinvoinnissa, koulutus- ja tulotasossa, työttömyydessä sekä maahanmuuttajien osuuksissa ovat selvästi nähtävillä. Lisäksi on myös valitettavaa se, että huono-osaisuus kasautuu alueellisesti lähinnä samoihin kaupunginosiin. (Bernelius 2013: 17.) Edellä mainitut ongelmat liittyen huono-osaisuuden kasautumiseen tietyille alueille ovat yhteiskunnallisesti suuria ongelmia, joihin tulee löytää kestäviä ratkaisuja.

3.2.1. Alueellinen eriytyminen Helsingissä

Pääkaupunkiseudulla tapahtui merkittävä rakenteellinen muutos 1990-luvulla, jota voidaan pitää myös eriytymisen ensimmäisenä vaiheena. Sen aikaisen laman ja siitä seuranneen nopean talouskasvun myötä voimistui alueelliset erot siten, että osa alueista ei pääsyt tasapuolisesti mukaan nopeaan talouskasvuun. Alueet, jotka eivät päässeet mukaan talouskasvuun olivat väestöltään matalasti koulutettuja. Aluksi huono-osaisuus ilmeni yksittäisissä kortteleissa, mutta huono-osaisuus on voimistunut siten, että on syntynyt laajemmin useampia kortteleita, jotka erottuvat selvästi osa-alueitasolla. Huono-osaisten alueiden heikkeneminen ja huono-osaisuuden kasautuminen tietyille alueille on entisestään voimistunut 2000-luvulla, mitä pidetään eriytymisen toisena vaiheena. (Ahola, Vaattovaara & Vilkama 2016: 9–10.)

Tulo- ja koulutustaso sekä työllistyminen ovat merkittäviä tekijöitä alueellisten erojen voimistumiseen pääkaupunkiseudulla 1990-luvun laman jälkeisenä aikana. Korkeasti koulutettu väestö toipui parhaiten lamasta, sillä talouskasvu oli nopeinta tietointensiivisillä aloilla. Esimerkiksi Helsingissä korkeakoulutettujen osuus oli suurempi Helsingin länsiosissa ja kantakaupungissa kuin itäisessä Helsingissä. Alueelliset erot voimistuivat siten, että työllisyysaste oli huomattavasti korkeampi niillä alueilla, joissa asui eniten korkeasti koulutettuja. Ne alueet, missä asui suhteessa eniten iäkkäämpää ja vähemmän koulutettua väestöä, kärsivät myös eniten laman aikaisesta työttömyydestä. Laman jälkeen työllisyys parani huomattavasti kaikilla alueilla, mutta ylimmän tuloluokan etumatka oli merkittävän suuri suhteessa alempaan tuloluokkaan, minkä vuoksi ylemmän tuloluokan tulot kasvoivat hyvin nopeasti verrattuna muuhun väestöön. Tulotason erot näkyivät hyvin selvästi sosiaalisena eriytymisenä, sillä korkeasti koulutettu väestö muutti muuan muussa Helsingin kantakaupungin ympäristöön tietointensiivisten työpaikkojen läheisyyteen. Ennen lamaa oli jo havaittu alueellisia eroja, mutta laman jälkeen kyseiset erot ovat vain voimistuneet. (Vilkama 2011: 88–89.)

Helsingissä on tehty erilaisia toimia, kuinka voidaan ehkäistä alueellista ja sosiaalista eriytymistä kaupungissa. Kaavoitus- ja asuntopolitiikalla on jo 1970-luvulta alkaen pys-

tytty vaikuttamaan monipuolisempaan asukasrakenteeseen. Sosiaalisen sekoittamisen politiikka on ollut yksi keino ennaltaehkäistä suuria alueellisia eroja. Kaupunki on siis pyrkinyt rakentamaan niin omistus- kuin vuokra-asuntoja samoille asuinalueille. Esimerkiksi Itä-Helsingin Kontulassa toteutettiin tämänlaista asuntorakentamista 1970-luvulta lähtien. (Vilkama 2011: 92.) Vaikka Helsingissä on harjoitettu sosiaalisen sekoittamisen politiikkaa, on siitä huolimatta havaittavissa asuinalueiden segregatiota. Kuitenkin Helsinki on onnistunut huomattavasti paremmin monipuolisemmassa asukasrakenteessa kuin muualla Euroopassa tarkasteltaessa eriytymiskehitystä. Helsingissä ei ole yhtäkään heikkoa aluetta, missä asunnot eivät menisi kaupaksi. Keski-Euroopan kaupungeissa on puolestaan olemassa alueita, jotka ovat irtaantuneet jopa yhteiskunnasta. Helsingissä nykyinen eriytymiskehitys alkoi laman aikana 1990-luvulla. Silloin elvytettiin taloutta siten, että Helsingin kaupunki kaavoitti ja luovutti tonttimaata lähes pelkästään vuokra-asumiselle. Kyseiset toimet näkyvät tämän hetkisessä tilanteessa. Yksipuolisen kaavoituksen lisäksi on toinen merkittävä tekijä, mikä on vaikuttanut eriytymiskehitykseen. Helsingissä oli vain kaksi prosenttia väestöstä maahanmuuttajia vuonna 1990, mutta yli 20 vuoden aikana määrä on kasvanut yli 14 prosenttiin. Sosiaalisen sekoittamisen politiikka ei ole ainoa keino torjua segregatiota. Nimittäin yhtä tärkeää on myös luoda työpaikkoja vähäosaisille, sillä huono-osaisuuden keskeisiä mittareita ovat matalakoulutus, työttömyys ja matalat tulot. (Oksanen 2015.)

Helsingissä asuinalueiden eriytyminen näkyy jossakin määrin läntisen ja itäisen Helsingin välisinä eroina esimerkiksi vauraudessa. Kuitenkaan Helsinki ei jakaannu yksiselitteisesti ”heikompaan” itäiseen Helsinkiin tai ”parempaan” läntiseen Helsinkiin, sillä Itä-Helsingissä on myös vauraita alueita. Esimerkiksi merenrantojen haluttavuus on yksi vaurauden alueiden tunnuspiirteitä, sillä Kulosaari itäisessä Helsingissä on yksi korkean statuksen omaava alue (Vaattovaara 1998: 80). Hyvin homogeenisiksi kuvatut vähävaraiset alueet, kuten Jakomäki, Mellunkylä ja Kontula sisältävät myös varakkuuden ulottuvuuksia. Kuitenkin on olemassa jonkinlaista jakautumista pääkaupunkiseudulla, mikä on parhaiten havaittavissa pääakselilla koillinen – läntinen alue (Vaattovaara 1998: 80).

Vaattovaaran (1998) mukaan pääkaupunkiseudun alue-erot ovat merkittävät pääakselilla koillinen – läntinen välillä. Kyseiset alue-erot ovat vielä 2010-luvullakin havaittavissa

siten, että jakomäkeläisistä peruskoulun päättäneistä nuorista vain neljä kymmenestä oli lukiossa vuonna 2017. Puolestaan lauttasaarelaisista nuorista lukiossa oli yhdeksän kymmenestä samana vuonna (Malmberg 2018). Helsingin koillisen alueen väestön koulutustaso on kaupungin keskiarvoa matalampi sekä vähävaraisia lapsiperheitä on melko paljon koillisen ja itäisen Helsingin alueella. Helsingin itäisessä ja koillisessa suurpiirissä asuu eniten maahanmuuttajia ja koillisen alueen maahanmuuttajista vuonna 2010 sai toimeentulotukea noin 18 prosenttia. Turvallisuutta uhkaavia ilmiöitä ovat muuan muussa väestön polarisoituminen, sosiaalinen syrjäytyminen, alueellinen eriytyneisyys ja tuloerojen kasvu. Erityisesti syrjäytymistä pidetään yhtenä Suomen suurimpana sisäisenä uhkana. (Paikallinen turvallisuusanalyysi 2012: 4–5, 10–11.)

Mediasta luetaan liian usein stereotyyppisiä juttuja Itä-Helsingistä, missä on paljon tunnettuja ”pahamaineisia” lähiöalueita, kuten Kontula, Myllypuro tai Mellunkylä. Kuitenkin suurin osa asukkaista on ihan tyytyväisiä asuinalueeseen. Mediassa kirjoitetut jutut liittyen ongelmallisiin Itä-Helsingin lähiöihin antavat vääränlaista kuvaa alueista. Kyseisillä alueilla asuu joka neljäs helsinkiläinen ja suurin osa heistä on tyytyväisiä. Kontulassa asuvan Niklas Kaskealan (2018) mukaan valtaosa lähiöiden asukkaista viihtyy alueella mukaan lukien hän itse perheineen. Kaskeala kyseenalaisti mielipidekirjoituksessaan median luomaa negatiivista kuvaa Itä-Helsingin lähiöistä. Hänen mukaansa toikkaroivaa alkoholista pidetään rappion merkkinä Kontulassa, kun taas Kalliossa se kertoo vain huolestomasta elämäntyylistä. Kaskeala summaa vielä kirjoituksessaan, ettei Ylen julkaisemassa jutussa helmikuussa 2018 ”Nämä ovat yleiset syyt muuttaa pois lähiöstä Helsingissä: Humalaisten metelöinti ja monikulttuurisuuden tuomat jännitteet” noussut erityisemmin esille, mikä on tärkein syy poismuuttoon. Sopivien asuntojen puute on nimittäin suurin ongelma, mutta Ylen jutussa korostettiin pikemmin poismuuttoon vaikuttaviksi tekijöiksi sosiaalisia ongelmia ja maahanmuuttoa kuin sopivien asuntojen puutetta. Ylen jutussa haastateltiin kahta lähiöstä poismuuttanutta henkilöä, jotka kertoivat omakohtaisista kokemuksistaan lähiössä. Heidän mukaansa ongelmat keskittyivät juurikin humalaisten rettelöintiin ja maahanmuuttajiin. Kaskealan mukaan tällaiset jutut vain ruokivat negatiivista mielikuvaa Itä-Helsingin lähiöistä. (Kaskeala 2018.)

Huono-osaisuuden kasautuminen tietyille lähialueille on huolestuttavaa, mutta huolestuttavaa on myös se, miten julkisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa yksiselitteisesti leimataan tietyt alueet ongelma-alueiksi ja jopa uhaksi yhteiskunnalle. Suomi on tähän asti pystynyt vielä välttämään melko hyvin, esimerkiksi sosiaalisen sekoittamisen politiikalla asuinalueiden eroihin liittyvät vakavat ongelmat. Segregaatioon liittyviä vakavia ongelmia ovat muuan muussa jengirikollisuus ja merkittävä huono-osaisuuden kasautuminen tietyille alueille. Vaikka Suomessa ei ole vielä yhtä pahoja ongelmia liittyen segregaatioon kuin Ruotsissa, on Suomen Keskusrikospoliisin tietoihin tullut huolestuttavia merkkejä jengirikollisuuden rantautumisesta Suomeen sekä uusien rikollisryhmien voimakkaasta kasvusta Suomessa (Rauhala 2018).

3.2.2. Alueellinen eriytyminen Tampereella ja Turussa

Suomessa on ollut melko vähäistä kaupunkiseutujen vertailu koskien asuinalueiden eriytymistä, mutta segregaatiotutkimuksia on kyllä viime vuosina julkaistu erityisesti Helsingin ja Turun seuduilta. Turku on tässä tapauksessa hyvin mielenkiintoinen tarkastelukohte, sillä Turussa etninen eriytyminen on voimakkainta Suomessa (Hannikainen, Kauppinen, Rasinkangas, Saikkonen & Vaalavuo 2018: 29, 49). Yksi syy tähän voi olla asuntopolitiikka, esimerkiksi Helsingissä ja Tampereella on kaavoitettu tasaisemmin julkisen sektorin vuokra-asuntoja kuin Turussa (Hannikainen ym. 2018: 5). Helsinki ja Tampere ovat olleet nopeammin kasvavia seutuja kuin Turku, minkä vuoksi kyseisiä kaupunkeja on ollut helpompi muokata rakentamalla kuin hitaammin kasvavaa Turun seutua. Turussa ei ole ollut samanlaista asuntopulaa kuin Helsingissä, minkä vuoksi sinne ei ole myöskään rakennettu uusia vuokra-asuntoja uusille alueille (Vihavainen 2017).

Suomen suurimmat kaupungit Helsinki, Tampere ja Turku ovat olleet URMI -tutkimushankkeen keskiössä. Hankkeen tarkoituksena on tutkia tulevaisuuden kaupunkikehitystä Suomessa. Hankkeen keskiössä on myös segregaatiotutkimus Helsingistä, Tampereelta ja Turusta. Suomen suurimmissa kaupungeissa on nyt selvemmin nähtävillä asuinalueiden eriytymistä, esimerkiksi köyhät, rikkaat ja maahanmuuttajat asuvat useimmiten omilla alueillaan. Tampereella ja Turussa on myös nähtävillä Nurmijärvi-ilmiö, mikä tarkoittaa sitä, että suurituloiset asuvat yhä useammin kaupungin ympäryskunnissa. Lisäksi

Turussa on voimakkainta etninen segregaatio (Vihavainen 2017). Turku on myös ollut pääkaupunkiseudun jälkeen seuraavaksi suosituin maahanmuuton kohde alue Suomessa 1990-luvulta lähtien (Rasinkangas 2014: 1). On mielenkiintoista tarkastella Turkuu suomalaisessa segregaatiotutkimuksessa, sillä yksi merkittävä tekijä on jätetty vähemmälle huomiolle Turun kaupunkisuunnittelussa 2000-luvun alkupuolella. Vaikka Turku ei ole ollut yhtä nopeasti kasvava seutu kuin Helsinki ja Tampere, on Turkuun tullut merkittävästi maahanmuuttajia. Tämä seikka olisi pitänyt huomioida paremmin Turussa niin kaupunkisuunnittelun kuin asuntopolitiikan osalta.

Tampereen ja Turun seuduilla on voimistunut merkittävästi tulotason mukainen eriytyminen. Tämä näkyy mm. Nurmijärvi-ilmiönä, sillä suurituloisimmat muuttavat yhä useammin ympäröivään Tampereella ja Turussa. Helsingissä pienituloisten ja suurituloisten eriytyminen on puolestaan pysynyt lähes samalla tasolla vuodesta 2005 lähtien vuoteen 2014 asti. Tampereella ja Turussa on voimistunut erot nimenomaan pieni- ja suurituloisten välillä vuodesta 2010 lähtien. Segregaatiokehitys on voimistunut viime vuosien aikana yhä selvemmin Tampereella ja Turussa. Helsingissä on puolestaan ollut voimakkainta keskituloisten ja suurituloisten väliset erot, mikä taas ei ole ollut yhtä merkittävää Tampereella tai Turussa. Tuloperusteinen segregaatio on ollut selvästi kasvussa tasaisesti näissä kolmessa Suomen suurimmissa kaupungeissa. Rikkaiden sijoittuminen omille asuinalueilleen on ollut pitkään hyvin tyypillistä Helsingissä, mutta nyt se on myös selvemmin nähtävillä Tampereella ja Turussa. (Hannikainen ym. 2018: 54–55; Vihavainen 2017.)

3.3. Segregaatiokehitys Ruotsissa

Ruotsin energiaministeri Ibrahim Baylan (2017) kirjoitti artikkelissaan, että Ruotsi on tehnyt virheen, jonka vuoksi segregaatio on kasvanut Ruotsissa. Baylanin mukaan enemmistö Ruotsissa haluaa pitää yhtä ja vaikuttaa yhdessä yhteiskunnassa tuloista ja taustoista riippumatta. Segregaatio on kasvanut monissa maissa ja myös Ruotsissa, vaikka Ruotsissa on yritetty toimia segregaatia vastaan. Ruotsissa on jo vuodesta 1975 lähtien rahallisesti tuettu suurimpien kaupunkien sosiaalisesti heikompia alueita niin kutsutulla

positiivisen kehityksen mallilla. Toimilla on ollut hyviä vaikutuksia, sillä moni yksilö on noussut pohjalta. Mutta samanaikaisesti segregatio on aiempaa nopeammin kasvanut. Baylan mukaan ongelmana on ollut Ruotsin valtion lyhytnäköisyys sekä liian myöhään aloitetut tuet ja puutteellinen yhteistyö eri toimijoiden kesken segregatian estämiseksi. Hänen mukaansa Ruotsissa tarvitaan pitkäaikaista työtä segregatian kitkemiseksi eikä lyhytaikaiset tuet riitä taistelussa segregatiota vastaan. Baylan korostaa sitä, että Ruotsin tulisi jatkossa aloittaa aiemmin tämänkaltaiset tukihankkeet ongelmia vastaan sekä kehittää yhteistyötä. Yhteistyön merkitys on tärkeä segregatian kitkemiseksi ja sen vuoksi valtion, kuntien ja kolmannen sektorin tulisi yhdessä toimia tulevaisuudessa paremmin, jotta Ruotsi ei enää epäonnistuisi segregatian torjumisessa. (Baylan 2017.)

Ruotsiin on aina tullut eri vuosikymmenten aikana paljon maahanmuuttajia eri puolilta maailmaa ja näin ollen Ruotsia voidaan kutsua maahanmuuttomaaksi (Magnusson 2001: 9). Maahanmuutolla ja segregatiolla on yhteys toisiinsa, ja erityisesti asuntomarkkinat liittyvät tähän kyseiseen asuinalueiden segregatioon Ruotsissa. Valitettavasti Ruotsissa maahanmuuttajat ja syntyperäiset ruotsalaiset eivät ole samassa asemassa asuntomarkkinoilla. Useimmiten maahanmuuttajat hakevat vuokra-asuntoja, jotka sijaitsevat lähiöalueilla, kun taas kantaväestöllä on paremmat mahdollisuudet kilpailla myös omistus-asunnoista asuntomarkkinoilla. Sosioekonomisella asemalla on merkittävä vaikutus asuntomarkkinoilla. Maahanmuuttajilla ja erityisesti nuorilla on matalampi koulutus ja näin ollen myös matalammat tulot. Vuokra-asuntojen sijainti lähiöalueilla ja maahanmuuttajien pienemmät tulot suhteessa syntyperäisiin ruotsalaisiin synnyttävät epäilemättä kilpailutilanteen maahanmuuttajien ja kantaväestön välille. Näin ollen syntyy etninen asuinalueiden segregatio. (Magnusson 2001: 17–18.)

Ruotsissa segregatiokehitykseen on vaikuttanut maahanmuutto, työttömyys ja kantaväestön asumisen eriytyminen muusta väestöstä. Hyvällä asumisella on ollut myös selkeä yhteys työmarkkinoihin Ruotsin segregatiokehityksessä (Popoola 2001: 181–182). Kasvava polarisaatio rikkaiden ja köyhien välillä metropolialueilla on selvästi nähtävissä Ruotsissa viime vuosikymmenten aikana. Suurimpana ongelmana on se, ettei löydy kestävä ratkaisua asuntopolitiikalle. Kotitalouksista yksinhuoltajilla, nuorilla ja maahanmuuttajilla on suurin riski köyhyyteen. Ruotsin valtion rooli on ollut vuosien saatossa

merkittävä asuntopolitiikassa. Ruotsin asuntopolitiikka on ollut aina universaali eli kuka tahansa on pystynyt jonottamaan tuettua ja kohtuuhintaista asumista. Kuitenkin valtion roolia on vähennetty merkittävästi asuntopolitiikassa 1990-luvulta lähtien. Erityisesti asuntomarkkinoiden vapautuminen vähitellen 1980-luvulta lähtien on vaikuttanut siihen, että Ruotsin valtion toimista on tullut entistä heikompia. (Andersson, Holmqvist & Magnusson Turner 2010: 73; Lahtinen & Noro 2014: 27.)

Ruotsin asuntokupla on huolestuttava, sillä asuntojen hinnat ovat nousseet merkittävästi viime vuosien aikana. Hintojen nousuun on vaikuttanut Ruotsin matala korkotaso, asuntolainojen korkovähennykset, väestön kasvu ja kotitalouksien tulotason kasvu. Asuntokuplasta kärsivät kaikkein eniten nuoret ja maahanmuuttajat, jotka tarvitsisivat kohtuuhintaisia asuntoja. Rakennusyhtiöt rakentavat pääasiassa kalliita omistusasuntoja kasvukeskuksiin, mikä on keskeinen ongelma Ruotsin rakennusbuumissa tällä hetkellä. (Lehmusvirta 2017.) Vuokrasääntely on jäykkää eikä se ota huomioon vuokralaisten tarpeita. Valtion sääntely vuokratason kasvattaa myös riskiä harmaille vuokramarkkinoille Ruotsissa (Hyresgästföreningen 2018). Hypon toimitusjohtajan Ari Paunan mukaan Ruotsi on ajanut itsensä asuntopoliittisesti nurkkaan ja Paunan mukaan Ruotsissa pitäisi purkaa vuokrasääntelyä sekä ryhtyä lyhentämään asuntolainoja (Lehmusvirta 2018). Vuokrasääntely ei saa ekonomisteilta Suomessa kannatusta, sillä sen uskotaan tuovan monia ongelmia. Ruotsin esimerkistä voidaan todeta, että vuokrasääntely kasvattaa riskiä harmaille markkinoille, pidemmät jonot vuokra-asuntoihin, vähentää työvoiman liikkuvuutta, kasvattaa eriarvoisuutta sekä vaikeuttaa valvontaa. Suomalaiset ekonomistit eivät usko vuokrasääntelyn hillitsevän vuokrien nousua. (Ekonomistikone 2017.)

Segregaatio on selvemmin näkyvässä Ruotsissa kuin Suomessa, sekä siihen liittyvät ongelmat, kuten huono-osaisuuden kasautuminen tietyille alueille ja jengirikollisuus. Baylanin (2017) mukaan Ruotsin tulisi pitää yhtä ja vain harva kannattaa eriytyvää yhteiskuntaa. Ruotsissa on jo neljä aidattua asuinaluetta ja kyseiset aidatut alueet ovat tarkoitettu rikkaille. Moni ruotsalainen uskoo myös, että aidattuja asuinalueita rakennetaan lisää tulevaisuudessa. Asukkaiden mielestä aidattu asuinalue lisää turvallisuuden tunnetta eivätkä asukkaat koe asuvansa erillään muusta yhteiskunnasta. Viranomaiset kyseenalaistavat aidatun alueen tarpeellisuuden liittyen turvallisuuteen. Ruotsin aidatut asuinalueet

ovat herättäneet kritiikkiä niin Ruotsissa kuin maailmalla, sillä aidattujen asuinalueiden uskotaan lisäävän yhteiskunnallista eriytymistä. (Tuulonen 2018.) On huolestuttavaa, että aidattujen asuinalueiden suosio on kasvanut Ruotsissa. Ruotsi on Suomen tavoin kannattanut laaja-alaista hyvinvointivaltiomallia, sekä Pohjoismaat tunnetaan yleisesti maailmalla tasa-arvoa edistävinä maina. Mikäli aidattujen asuinalueiden suosio kasvaa entisestään Ruotsissa tulevaisuudessa, kasvaa myös merkittävästi eriarvoisuus, sillä aidattu asuinalue jakaa rikkaat ja köyhät luokat eri lokeroihin selvemmin.

Hyväosaisille tarkoitetut aidatut asuinalueet Ruotsissa on huolestuttava ilmiö eriarvoisuuden kasvusta Pohjoismaissa. Tämänlainen kehityssuunta tulee valitettavasti kasvattamaan epätoivottua segregatiota eli hyväosaiset tulevat selvemmin asumaan kauempana huonomaineisista asuinalueista. Valitettavasti myös keskusteluilmapiiri liittyen maahanmuuttoon on kiristynyt monissa maissa, esimerkiksi Tanskan hallitus on ehdottanut saarisuunnitelmaa. Tanskan pääministeri Lars Løkke Rasmussen puoltaa saarisuunnitelmaa, jonka tarkoituksena olisi lähettää rikoksen tehneet turvapaikanhakijat autiolle saarelle. Lindholmin saarelle olisi tarkoitus rakentaa ulkomaalaiskeskus, joka ei ole vankila, mutta ei ole myöskään kaukana vankilasta. Saarisuunnitelma tulee karkeasti ottaen eristämään rikokseen syyllistyneet turvapaikanhakijat Tanskan yhteiskunnasta. Tanskan politiikan kenttä on muuttunut viime vuosien aikana entistä tiukemmaksi koskien maahanmuuttoa. (Pelli 2018.) Tiettyjen ryhmien eristäminen yhteiskunnasta yllä mainituilla poliittisilla toimilla ei tule kitkemään epätoivottua segregatiota vaan päinvastoin segregatio tulee merkittävästi kasvamaan, mikä lisää myös rikollisuutta ja sosiaalisia ongelmia yhteiskunnassa.

3.3.1. Malmön lähiöongelmat

Malmössä on muutamia erittäin haasteellisia alueita, joilla tapahtuu suurin osa kaikista Malmön alueen rikoksista. Kyseisillä alueilla on työttömyyttä, köyhyyttä, huumekauppaa, väkivaltaa ja turvattomuutta. Tosin sanoen huono-osaisuus on keskittynyt merkittävästi näille tietyille alueille Malmössä. Malmön poliisi on kiinnittänyt erityistä huomiota huumekauppaan näillä kyseisillä haasteellisilla alueilla. Malmössä on noin 200 jengi-

läistä, joiden keski-ikä on 22 vuotta. Jengiläisten tarkoitus on houkutella huumekaup-
piaiksi epävarmoja nuoria, joiden koulu on mahdollisesti jäänyt kesken. Malmössä poliisi
tekee paljon yhteistyötä muuan muussa alueen asukkaiden ja vapaaehtoisjärjestöjen
kanssa kitkeäkseen rikollisuutta. Esimerkiksi Malmön Lindängenissä paikallinen jalka-
palloseura ja Malmön poliisi tekevät yhteistyötä, jotta moni nuori viettäisi aikaa jalkapal-
loilun parissa perjantai- ja lauantai-iltaisina. Näin nuoret saisivat parempaa tekemistä,
mikä kasvattaisi myös yhteiskuntaan kuulumisen tunnetta. Paikalliset järjestöt auttavat
myös nuoria hakemaan töitä tai koulutuspaikkoja. Kyseisillä toimilla pyritään estämään
nuorten syrjäytymisriski ja mahdollinen jengiytyminen. Hyvä uutinen on se, että ampu-
mistapaukset Malmön poliisialueella on saatu laskuun vuoden 2018 puolella verrattaessa
kahteen edelliseen vuoteen. (Malmö Polisen 2018; Ulkolinja 2018.)

Malmön Rosengårdissa lähes kaikki asukkaat ovat maahanmuuttajataustaisia. Alueelle
on rakennettu paljon vuokra-asuntoja, jotka ovat olleet maahanmuuttajataustaisille hel-
pommin saatavissa kuin omistusasunnot. Tämä malli on vain voimistanut eriytymiskehi-
tystä kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten välillä. (Ulkolinja 2018.) Keskeinen syy
siihen, miksi maahanmuuttajat keskittyvät samoille alueille liittyy maahanmuuttajien hei-
kompaan asemaan asuntomarkkinoilla. Maahanmuuttajilla on tyypillisesti heikommät
mahdollisuudet työllistyä verrattaessa kantaväestöön ja maahanmuuttajat useammin työ-
listyvät matalapalkka-aloille. Asuminen on myös edullisempaa kaupunkien laitamilla
kauempana keskustasta ja sen vuoksi maahanmuuttajataustainen väestö sijoittuu useim-
miten matalan statuksen alueille kaupungeissa. Sijoittuminen kaupunkien laitamille ra-
joittaa myös työllisyysmahdollisuuksia, sillä liikenneyhteydet ovat heikommät kaupun-
kien laitamilla. (Rasinkangas 2014: 3.) Maahanmuuttajien merkittävä sijoittuminen, esi-
merkiksi Malmön Rosengårdissa on ongelmallista sen vuoksi, että maahanmuuttajien ko-
toutuminen jää heikolle tasolle. Mikäli maahanmuuttajataustainen väestö sijoittuu pelkäs-
tään kaupungin lähiöalueelle kauemmaksi kaupungin keskustasta ja kantaväestöstä, mah-
dollistaa tämä kehityssuunta segregaaation voimistumisen sekä huono-osaisuuden kasau-
tumisen samalle asuinalueelle kaupungissa.

3.4. Segregaation vaikutukset Ruotsissa ja Suomessa

”Suurimmissa kaupungeissa maahanmuuttajien keskittymistä sosioekonomisesti heikoille asuinalueille ei voi pitää enää pelkkänä paikallisena haasteena, vaan on pikemminkin yhteiskunnallisesta kysymyksestä. Tästä huolimatta maahanmuuttajien keskittyminen ei ole Suomessa turvallisuuteen liittyvä ongelma, kuten esimerkiksi ruotsalaisissa ongelmalähiöissä, maahanmuuttajien määrä on maassamme vielä matala esimerkiksi muihin Pohjoismaihin verrattuna.” (Segregaation ennaltaehkäisyn työkalupakki 2018: 2.)

Suomessa etninen asuinalueiden segregaatio on enemmänkin siedettävällä tasolla verrattuna muihin Pohjoismaihin. Keskeinen syy tähän on se, että Suomessa maahanmuuttajien lukumäärä on suhteellisen pientä. Suomessa on myös pystytty ennaltaehkäisemään segregaatiota asumis- ja kotouttamispolitiikalla niin valtakunnallisella kuin paikallisella tasolla. (Dhalmann, Kauppinen, Vaattovaara, Vilkama & Yousfi 2010: 257.) Ruotsissa puolestaan on enemmän ongelmallisia lähiöalueita, joissa on tapahtunut paljon levottomuuksia ja rikollisuutta. Tukholman Husby ja Rinkeby tulivat tutuiksi median kautta vuonna 2013, kun maahanmuuttajataustaiset henkilöt protestoivat ruotsalaista yhteiskuntaa levottomina mellakoina Tukholmassa. Mellakoiden taustalla on ruotsalaisen yhteiskunnan epäonnistuminen segregaation torjumisessa. Ruotsi ei ole pystynyt tarjoamaan maahanmuuttajataustaisille nuorille riittävästi mahdollisuuksia sosiaaliselle nousulle. (Segregaation ennaltaehkäisyn työkalupakki 2018: 5.)

Suomessa ei ole vielä yhtä vakavia segregaatiosta johtuvia ongelmia havaittavissa kuin Ruotsin suurimmissa kaupungeissa. Levottomia mellakoita tai lentäviä polttopulloja ei ole vielä havaittavissa suomalaisissa kaupungeissa, mutta segregaatio on näkyvissä suomalaisessa yhteiskunnassa siten, että väestöryhmien välillä tapahtuu hiljaista muuttoliikettä, sekä eriarvoisuuden kasvua on havaittavissa. Asuinalueiden eriytymistä tapahtuu Suomessa, mutta se on huomattavasti lievempää kuin muualla maailmaa. Suomessa eriytymiskehitys näyttää pitkälti siten, että hyvätuloiset asuvat vauraissa omakotitaloalueille ja vähävaraisemmat asuvat puolestaan reunakaupungin lähiökortteleissa. Eriytymiskehityksen ääripäitä ovat aidatut eliittialueet ja muusta kaupunkirakenteesta eriytyneet slummialueet, joita on valitettavasti myös havaittavissa Ruotsissa. Epätoivotulla segregaatiolla on valitettavasti hyvin haitallisia vaikutuksia yhteiskunnassa, sillä se kasvattaa

asuinalueiden välisiä sosioekonomisia eroja. (Segregaation ennaltaehkäisyn työkalupakki 2018: 6.)

Asuinalueiden eriytyminen ja mahdollinen epätoivottu segregaatio ovat yhteiskunnallisesti vakava asia. Ruotsi ja Suomi ovat hyvin samankaltaisia yhteiskuntia, mutta on myös olemassa merkittäviä eroja näiden kahden maan välillä. Ruotsissa segregaatio on ollut huomattavasti voimakkaampaa kuin Suomessa ja asuinalueiden segregaatiolla on myös ollut vakavia yhteiskunnallisia ongelmia Ruotsissa. Nimittäin Ruotsi on tullut myös maailmalla tunnetuksi kasvavasta jengirikollisuudesta, mikä myös linkitetään vahvasti maahanmuuttoon, ja esimerkiksi jopa käsikranaatit ovat olleet vakava ongelma Ruotsissa viime vuosina (BBC 2018). Merkittävä ero Suomen ja Ruotsin välillä koskien asuinalueiden segregaatiota on se, että maahanmuutolla on merkittävä yhteys asuinalueiden segregaatioon Ruotsissa, kun taas Suomessa työttömyydellä on suurempi merkitys asuinalueiden segregaatioissa.

3.4.1. Työllisyysaste Ruotsissa ja Suomessa sekä ulkomaalaisten osuudet Helsingissä ja Tukholmassa

Suomen työllisyysaste on ollut vuosien saatossa huonointa Pohjoismaissa, mutta Tilastokeskuksen (2019) raportin mukaan Suomen työllisyysaste on vahvassa kasvussa. Ruotsissa työttömyys on ollut merkittävästi vähäisempää viimeisten vuosien aikana verrattaessa Suomen tilastoja työttömyydestä, mutta vuoden 2018 tilastojen mukaan Suomi ei ole enää kaukana Ruotsin korkeasta työllisyysasteesta. Ruotsin työllisyysaste on Euroopan korkeinta (Galte Schermer 2019a). Tuoreimman tilaston lisäksi on hyvä myös tarkastella työllisyysasteen kehitystä Ruotsissa ja Suomessa pidemmältä aikaväliltä. Erityisesti sitä, millainen työllisyysaste on ollut eri asuinalueilla tai kuinka suuri ero kantaväestön ja ulkomaalaisten välillä on tarkasteltaessa työllisyysastetta.

Seuraavassa taulukossa (taulukko 1) todetaan, että Tukholman köyhimmällä Rinkeby-Kistan alueella työttömyysaste oli 7,4 % vuonna 2013. Tarkasteltaessa toista taulukkoa (taulukko 2) nähdään, että samana vuonna Helsingin Jakomäessä työttömyysaste oli jopa 18,4 %. Kyseisissä tilastoissa oli huomioitu työttömyysasteen lisäksi henkilökohtaiset

vuositulot ja ulkomaalaistaustaisuus. Tukholman Rinkeby-Kistan alueella maahanmuuttajia oli lähes nelinkertaisesti enemmän kuin Helsingin Jakomäessä. Jakomäki ja Rinkeby-Kista olivat molemmat kaupungin matalatuloisimmat alueet, mutta merkittävä ero näiden alueiden välillä oli se, että Jakomäen työttömyysaste oli kaksinkertaisesti korkeampi kuin Rinkeby-Kistan alueella. Huomioitavaa on myös se, että molemmilla alueilla oli myös kaupungin korkein prosenttiosuus ulkomaalaistaustaisista henkilöistä. Ulkomaalaistaustaisuus oli selkeästi voimakkaampaa Tukholmassa kuin Helsingissä, mutta työttömyysaste oli puolestaan korkeampaa Helsingissä kuin Tukholmassa. Tilastoista voidaan todeta, että Helsingissä työttömyysaste oli merkittävän korkeaa suhteessa Tukholmaan, kun taas Tukholman Rinkeby-Kistan alueella ulkomaalaistaustaisuus oli yli 80 prosenttia vuonna 2013. (Nordregio 2016: 12–15.)

Taulukko 1. Tukholman alueet (mukaiillen Nordregio 2016: 12).

Tukholma	Keskiarvo Vuosituloista/hlö (EUR) (2012)	Työttömyysaste (2013)	Ulkomaalaistausta (2013)
Rinkeby-Kista	24 600	7,4 %	80,4 %
Skärholmen	24 700	6,4 %	67,8 %
Tukholman alueen ka.	37 500	3,4 %	30,7 %
Norrmalm	46 900	2,1 %	20,3 %
Östermalm	47 600	2,1 %	20,5 %

Taulukko 2. Helsingin alueet (mukaillen Nordregio 2016: 15).

Helsinki	Keskiarvo Vuosituloista /hlö (EUR) (2012)	Työttömyysaste (2013)	Ulkomaalaistausta (2014)
Jakomäki	17 289	18,4 %	24,2 %
Mellunkylä	19 910	15,1 %	21,6 %
Helsingin alueen ka.	27 897	10,1 %	12,9 %
Ullanlinna	43 926	6,6 %	9,7 %
Kulosaari	44 921	7,0 %	8,1 %

Etninen ja tuloperusteinen segregaatio ovat erillisiä ilmiöitä, mutta niiden välillä on selkeä yhteys, esimerkiksi maahanmuuttajat ovat keksimääräisesti pienituloisempia kuin kantaväestö ja he asuvat myös pienituloisilla alueilla (Hannikainen ym. 2018: 67). Edellä mainitut tilastot työttömyysasteesta, vuosituloista ja ulkomaalaistaustasta tietyillä alueilla ovat havainnollistavia selittäjiä asuinalueen segregaatiolle.

Ruotsalaisten kantaväestön keskuudessa ei ole juuri työttömyyttä, mutta työttömyyttä on enemmänkin ulkomaalaistaustaisten keskuudessa Ruotsissa. Erot työttömyysasteessa kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä ovat suuret. Kantaväestön keskuudessa työttömyysaste on noin 4,4 %, mutta ulkomaalaissyntyisten keskuudessa työttömyysaste on puolestaan 15,1 % vuonna 2017. Työttömyysaste koko väestön keskuudessa Ruotsissa oli 6,7 % vuonna 2017. Koulutuksella ja ulkomaalaistaustalla on yhteyttä siihen, miksi Ruotsissa on näin suuret erot kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä. (Galte Schermer 2018; Scb 2018a.)

Suomessa puolestaan työttömyysasteessa kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä ei ole yhtä suurta eroa kuin Ruotsissa. Suomessa puolestaan työttömyysaste on ollut koko väestön keskuudessa viime vuosien saatossa huomattavasti korkeampaa kuin Ruotsissa. Mutta vuoden 2019 raportin mukaan työttömyysasteen trendi on lähtenyt hurjaan laskuun, sekä työllisiä oli vuoden 2018 joulukuussa enemmän kuin vuonna 2017 (Tilastokeskus 2019c). Tarkasteltaessa Suomen työttömyysastetta vuonna 2017 oli se 8,6 %, mikä

oli parantunut 0,2 prosenttia verrattuna vuoteen 2016 (Tilastokeskus 2018e). Pitkäaikais-työttömyys on ollut pidemmän aikaa ongelmana Suomessa. Ulkomaalaistaustaisia työttömiä Suomessa on myös prosentuaalisesti enemmän kuin kantasuomalaisia työttömiä, mutta pitkäaikaistyöttömiä on eniten prosentuaalisesti Suomessa. (Repo 2017: 4.) Joka tapauksessa työllisyysaste oli vuonna 2017 Suomessa 69,6 prosenttia ja vuoden 2018 lopussa työllisyysaste oli parantunut jopa kaksi ja puoli prosenttia. Suomen työttömyysaste ei ollut enää vuoden 2018 lopussa yli kahdeksaa prosenttia, sillä työttömien määrä on vähentynyt huomasti, esimerkiksi vuoden 2018 lopussa työttömyysaste oli vain 5,4 prosenttia (Tilastokeskus 2019c).

Verrattaessa Suomea Ruotsiin vuoden 2018 työllisyysasteen ja työttömyysasteen suhteen, on Suomi parantanut merkittävästi työllisyysastetta ja vähentänyt työttömyysastetta vuoden 2018 Tilastokeskuksen (2019) raportin mukaan. Ruotsissa työllisyysaste oli vuoden 2018 joulukuussa 68,1 prosenttia, mikä oli laskenut vuoden 2018 marraskuusta 0,8 prosentilla. Kuitenkin Ruotsin työllisyysasteen trendi on noususuuntainen (Galte Schermer 2019c). Ruotsin työttömyysaste oli puolestaan vuoden 2018 joulukuussa 6 prosenttia (Galte Schermer 2019b). Suomi on kirinyt Ruotsin tasolle tarkasteltaessa vuoden 2018 joulukuun työllisyysastetta ja Suomessa on myös huomattavasti vähemmän työttömiä verrattaessa aiempiin vuosiin.

4. KOULUTUKSEN, TYÖLLISYYSASTEEN JA ULKOMAALAISTAUSTAN VAIKUTUKSET ASUINALUEIDEN SEGREGAATIOON

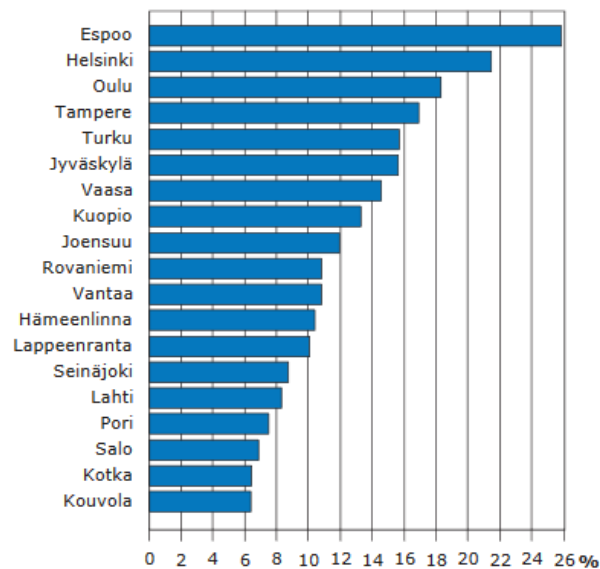
Tässä luvussa tarkastellaan koulutuksen, työllisyyden ja ulkomaalaistaustan vaikutuksia asuinalueiden segregatioon. Tarkoituksena on vastata ensimmäisen tutkimuskysymyksen näiden tekijöiden kautta. Tässä luvussa tarkastellaan erityisesti Suomen suurimpien kaupunkien (Helsinki, Tampere ja Turku) asukkaiden koulutustason ja työttömyysasteen vaikutusta asuinalueiden eriytymiseen kyseisissä kaupungeissa. Luvussa käsitellään myös tilastoihin ja aiempiin tutkimuksiin nojaten sitä, miten koulutustaso, työllisyysaste ja ulkomaalaistausta vaikuttavat asuinalueiden segregatiokehitykseen Ruotsissa ja Suomessa. Tarkoituksena on myös lopuksi vertailla keskenään Malmöä ja Turkuä etnisen segregatian ilmiön kautta, sekä pohtia Malmöä Rosengårdin ja Turun Varissuon yhtäläisyyksiä asuinalueiden segregatiokehityksessä.

4.1. Pääkaupunkiseutu eroaa muusta Suomesta segregatiokehityksessään

Pääkaupunkiseutu eroaa muista suomalaiskaungeista väestörakenteeltaan siten, että pääkaupunkiseudulla on suhteessa eniten maahanmuuttajia ja korkeakoulutettuja asukkaita, sekä pääkaupunkiseudulla on myös suhteellisesti parempi työllisyystilanne kuin muualla Suomessa. Seuraavat kuvat perustuvat vuoden 2010 loppuvuoden tilastoihin Suomen suurimmista (yli 50 000) kaupungeista. Tilastoissa tarkastellaan asukkaiden koulutusastetta, vieraskielisen väestön osuutta kaupungeissa ja kaupunkien työttömyysastetta. Esimerkiksi (ks. kuva 1) ylempään korkeakoulututkintoon suorittaneita on eniten Espoossa ja Helsingissä verrattaessa muihin Suomen suurimpiin kaupunkeihin. Noin 26 %:lla Espoon asukkaista on ylempi korkeakoulututkinto, kun taas Kotkassa vain noin kuudella prosentilla asukkaista on ylempi korkeakoulututkinto. Kotkassa on myös suhteellisen korkea työttömyysaste (ks. kuva 2). Espoon työttömyysaste on puolestaan matalin suhteessa muihin Suomen suurimpiin kaupunkeihin. (Lönnqvist, Tuominen, Vilkama & Väliniemi-Laurson 2014: 13–14.) Voidaan siis todeta, että koulutuksella on melko suuri vaikutus yksilön työllistymiseen ja myös ennustettavaan tulotasoon (Lönnqvist ym. 2014: 22).

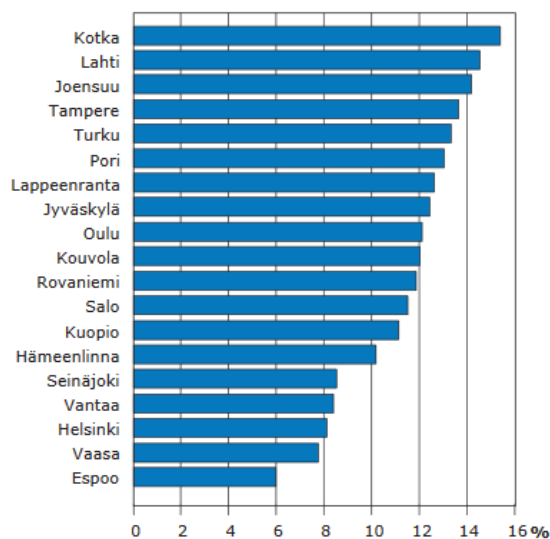
Pääkaupunkiseutu eroaa myös muista suomalaiskaupungeista maahanmuuttajien osuuk-
sissa, esimerkiksi (ks. kuva 3) vieraskielisen väestön osuus on suurinta pääkaupunkiseu-
dulla kuin muualla Suomessa. Voidaan todeta, että vieraskielinen väestö on selvästi kes-
kittynyt Suomen suurimpiin kaupunkeihin. Pohjoismaisessa vertailussa tämä kehitys-
suunta ei ole poikkeuksellista, sillä Tukholmassa maahanmuuttajaväestön kasvu on ollut
suurta ja Tukholman seudun väestöstä yli viidennes on ulkomailla syntyneitä. (Lönnqvist
ym. 2014: 12, 15.)

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 25–64-vuotiaasta
väestöstä Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa
31.12.2010

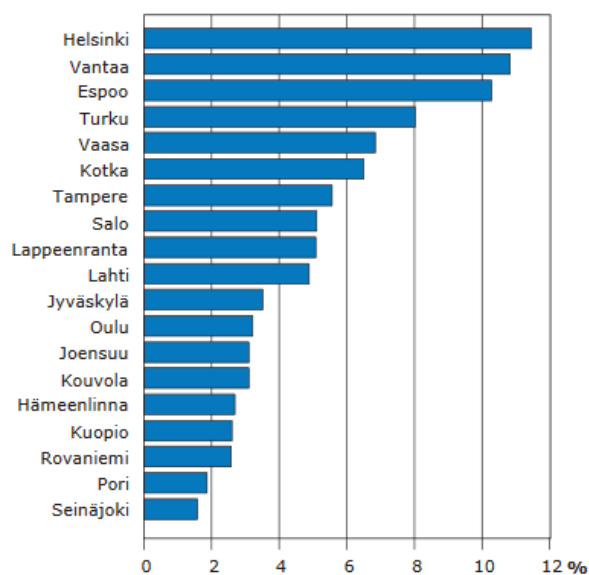
Kuva 1. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 25–64-vuotiaasta väes-
töstä Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2010 (Lönnqvist
ym. 2014: 14)

25–64-vuotiaiden työttömyysaste Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2010

Kuva 2. 25–64-vuotiaiden työttömyysaste Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2010 (Lönnqvist ym. 2014: 14).

Vieraskielisen väestön osuus Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2011

Kuva 3. Vieraskielisen väestön osuus Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa 31.12.2011 (Lönnqvist ym. 2014: 15).

4.2. Koulutuksen merkitys asuinalueiden segregaatiossa

Pääkaupunkiseudulla näkyy selvästi se, kuinka korkean tulo- ja koulutustason alueet ovat kasvattaneet etumatkaansa heikoimmin pärjääviin alueisiin. Nämä erot näkyvät esimerkiksi vieraskielisen väestön ja vieraskielisten lasten osuuksissa (Lönnqvist ym. 2014: 41). Koulutuksen merkitys korostuu tutkittaessa segregaaationkehitystä, esimerkiksi peruskoulun päättäneiden nuorten alueellinen eriytyminen on selvästi havaittavissa Helsingissä, sillä jakomäkeläisistä nuorista vain neljä kymmenestä oli lukiossa vuonna 2017. Lauttasaarelaisista nuorista puolestaan lähes yhdeksäs kymmenestä oli samana vuonna lukiossa. Kaupunkimaantieteen apulaisprofessori Venla Berneliuksen (2018) mukaan Lauttasaaren ja Jakomäen ero on jo niin suuri, että aluevaikutukset ovat väistämättömät. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsen asuinalue tulee vaikuttamaan jopa siihen, hakeeko lapsi tulevaisuudessa jatkokoulutukseen. (Malmberg 2018.) Johtopäätöksiä ei voida kuitenkaan tehdä vielä yksiselitteisesti asuinalueen mukaan, valitseeko peruskoulun päättänyt nuori lukion vai hakeeko lapsi tulevaisuudessa ylipäättään jatkokoulutukseen. Tärkeämpää olisi kiinnittää huomiota siihen, onko koulupudokkaita merkittävästi jollain tietyllä asuinalueella. Koulupudokas on sellainen henkilö, joka on keskeyttänyt koulunkäynnin ennen oppivelvollisuuden suorittamista (Tilastokeskus 2019a). Syrjäytymisriski on väistämättä korkeampi koulupudokkailla, jotka ovat keskeyttäneet koulunkäynnin ennen oppivelvollisuuden suorittamista. Vaikka jakomäkeläisistä peruskoulun päättäneistä nuorista huomattavan pienempi määrä jatkaisi lukioon verrattuna lauttasaarelaista nuorista, kuitenkin tämä tilasto ei kerro vielä mitään syrjäytymisestä tai huono-osaisuudesta.

Helsingissä, Tampereella ja Turussa on nähtävillä merkittävää jakaantumista asuinalueiden välillä liittyen koulutustasoon. Helsingin Jakomäessä, Tampereen Tesomalla ja Turun Varissuolla on suhteessa alueen väestöön eniten perusasteen ja ammatillisen tutkinnon suorittaneita kuin ylioppilastutkinnon, alemman korkeakoulututkinnon tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita henkilöitä (ks. taulukko 3). Puolestaan Helsingin keskustassa ja Lauttasaareissa väkilukuun suhteutettuna on eniten ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita (ks. taulukko 4). Tampereen keskusta ja Länsi-Amuri (Pyynikki) ovat Tampereen haluttuja asuinalueita, mutta korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt eivät korostu tilastossa yhtä merkittävästi kuin Helsingin keskustassa ja Lauttasaareissa.

Turun keskustan ja Moikoinen-Pikisaaren (Hirvensalmi) kohdalla on myös sama yhtäläisyys kuin Tampereenkin kohdalla. Keskustan alue on myös suosiossa Turussa sekä Hirvensalmen rantatontit, mutta myöskään Turun kohdalla ei korostu tilastoissa yhtä merkittävästi korkeasti koulutetut kuin Helsinki-esimerkissä (ks. taulukko 4).

Taulukko 3. Vain perusasteen suorittaneet, YO-tutkinnon suorittaneet sekä ammatillisen tutkinnon suorittaneet Helsingissä, Tampereella ja Turussa vuonna 2016 (Tilastokeskus 2018c).

	18 v. täyttäneet yht. (2016)	Vain perusasteen suorittaneet	%	Yo-tutkinnon suorittaneet	%	Ammatillisen tutkin. suorittaneet	%
Helsinki keskusta							
- Etu-Töölö	15 935	2051	13 %	2 697	17 %	2870	18 %
Lauttasaari (Helsinki)	12 801	1749	14 %	1828	14 %	2729	21 %
Jakomäki - Alppikylä (Helsinki)	5 372	2105	39 %	458	9 %	2082	39 %
Turku keskusta	24 161	3881	16 %	4410	18 %	7888	33 %
Varissuo (Turku)	10 421	3836	37 %	715	7 %	4216	40 %
Moikoinen - Pikisaari (Turku)	6 713	1095	16 %	505	8 %	2468	37 %
Tampereen keskusta	15 606	2216	14 %	2681	17 %	4955	32 %
Länsi-Amuri (Tampere)	5 335	853	16 %	497	9 %	1883	35 %
Tesoma (Tampere)	5 841	1838	31 %	305	5 %	2897	50 %

Taulukko 4. Korkeakoulun suorittaneet Helsingissä, Tampereella ja Turussa vuonna 2016 (Tilastokeskus 2018c).

	18 v. täyttäneet yht. (2016)	Alemman KO-tutkin. suorittaneet	%	Ylemmän KO-tutkin. suorittaneet	%
Helsinki keskusta - Etu-Töölö	15 935	2787	17 %	5530	35 %
Lauttasaari (Helsinki)	12 801	2301	18 %	4194	33 %
Jakomäki - Alppikylä (Helsinki)	5 372	395	7 %	332	6 %
Turku keskusta	24 161	3891	16 %	4091	17 %
Varissuo (Turku)	10 421	813	8 %	841	8 %
Moikoinen - Pikisaari (Turku)	6 713	1023	15 %	1622	24 %
Tampereen keskusta	15 606	2833	18 %	2921	19 %
Länsi-Amuri (Tampere)	5 335	885	17 %	1217	23 %
Tesoma (Tampere)	5 841	417	7 %	384	7 %

Yllä olevista taulukoista voidaan todeta, että Jakomäellä, Varissuolla ja Tesomalla on merkittävästi yhtäläisyyksiä tutkittaessa asukkaiden koulutusastetta. Lauttasaari ja Helsingin keskusta ovat myös hyvin identtiset alueet tutkittaessa asukkaiden koulutustasoa. Erityisesti Helsingin kaupunginosat ovat eriytyneet merkittävästi enemmän koulutusasteen suhteen kuin Tampereen ja Turun kaupunginosat. Huomioitavaa on myös se, että Tampereella ja Turulla on paljon yhteistä tarkasteltaessa asukkaiden koulutusastetta keskustan alueilla sekä suosituilla omakotitaloalueilla. Turun Moikoinen-Pikisaari on hyvin samankaltainen väestön koulutustasoltaan kuin Tampereen Länsi-Amuri. Turun ja Tampereen keskustat ovat myös asukkaiden koulutustasoltaan hyvin samankaltaiset. Kuitenkin Helsingin kaupunginosat eriytyvät eniten tarkasteltaessa asukkaiden koulutusastetta.

4.3. Työllisyysasteen merkitys asuinalueiden segregaatiossa

Korkeaa työttömyysastetta pidetään yhtenä merkittävänä haasteena niin valtakunnallisella kuin paikallisella tasolla. Työttömyyden merkittävä kasautuminen tietyille asuinalueelle luo haasteellisen tilanteen kaupungille. Korkea työttömyysaste tietyllä asuinalueella suhteessa muihin kaupungin eri asuinalueisiin voimistaa epätoivottua segregatiokehitystä. Asuinalueet, joissa on korkea työttömyysaste kasvattaa syrjäytymisen riskiä, mikä taas aiheuttaa mahdollisesti lisää muita sosiaalisia ongelmia ja turvattomuutta asuinalueille.

Aiemmassa käsittelyosuudessa käytiin läpi Helsingin, Tampereen ja Turun kaupunkien asuinalueiden tilastoja koskien asukkaiden koulutusastetta. Tässä osuudessa käsitellään puolestaan samojen asuinalueiden asukkaiden pääasiallista toimintaa, ovatko asukkaat työsuhteessa, työttömiä vai työvoiman ulkopuolella. Työllisiksi luetaan 18-74 -vuotiaat henkilöt, jotka ovat olleet vuoden viimeisellä viikolla ansiotyössä eivätkä ole olleet työttömänä työnhakijana tai suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelusta (Tilastokeskus 2019b). Työvoiman ulkopuoliseksi henkilöiksi määritellään henkilöt, jotka eivät ole työllisiä eivätkä työttömiä. Työvoiman ulkopuolisia henkilöitä ovat vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeellä olevat henkilöt, opiskelijat, pitkäaikaissairaat, lomautetut (joita ei määritellä työttömiksi), varusmiehet tai hoitovapaalla olevat henkilöt (Tilastokeskus 2016).

Helsingin keskustassa ja Lauttasaaressa on korkeampi osuus työllisiä kuin Jakomäessä (ks. taulukko 5). Lisäksi työttömien määrä on korkeampi Jakomäessä, Varissuolla ja Tesomalla verrattaessa työttömien lukumäärää kaupunkien muihin asuinalueisiin. Tutkittaessa asukkaiden pääasiallista toimintaa samoilla asuinalueilla voidaan löytää samankaltaisia yhtäläisyyksiä kaupunkien asuinalueiden väliltä kuin tutkittaessa asukkaiden koulutusastetta samoilta asuinalueilta. Huomioitavaa on kuitenkin se, että työllisyysastetta tarkasteltaessa edellä mainituilta alueilta, ovat Turun Varissuo ja Tampereen Tesoma jälleen hyvin identtiset keskenään. Jakomäen työttömyysaste ei ole suhteessa Helsingin keskustaan tai Lauttasaareen verrattaessa yhtä korkea, kun taas Varissuon ja Tesoman kohdalla. Tampereen ja Turun suhteellisen korkeampaa työttömyysastetta verrattaessa Hel-

sinkiin, on selittäjänä tekijänä se, että Helsingissä työllisyysaste on ollut aina maan korkeimpia verrattuna muuhun maahan. Koulutusaste voi myös selittää sitä, miksi Tampereen ja Turun työllisyysaste on matalampi verrattuna Helsinkiin. Helsingissä on myös prosentuaalisesti (ks. taulukko 4) enemmän korkeakoulutettuja kuin Tampereella ja Turussa.

Taulukko 5. Asukkaiden pääasiallinen toiminta vuonna 2015 (Tilastokeskus 2018d).

	Asukkaat yht. (2015)	Työlliset (2015)	%	Työttömät (2015)	%	Työvoiman ulkopuolella olevat (2015)	%
Helsinki keskusta- Etu-Töölö	17 868	9 871	55 %	864	5 %	7 133	40 %
Lauttasaari	14 921	7 925	53 %	689	5 %	6 307	42 %
Jakomäki	6 638	2 685	40 %	570	9 %	3 383	51 %
Turku keskusta	25 936	12 685	49 %	1 868	7 %	11 383	44 %
Varissuo	13 169	4 103	31 %	1 668	13 %	7 398	56 %
Moikoinen- Pikisaari	9 349	4 144	44 %	446	5 %	4 759	51 %
Tampereen keskusta	16 793	8 209	49 %	1 384	8 %	7 200	43 %
Länsi-Amuri	5 968	2 615	44 %	458	8 %	2 895	49 %
Tesoma	7 362	2 385	32 %	922	13 %	4 055	55 %

4.4. Ulkomaalaisten osuudet Suomessa sekä Helsingissä, Tampereella ja Turussa

Luvun alussa käsiteltiin pääkaupunkiseudun eroja verrattuna muihin suomalaisiin kaupunkeihin liittyen koulutus- ja työttömyysasteeseen sekä vieraskielisen väestön osuuksiin Suomen suurimmissa (yli 50 000 asukkaan) kaupungeissa. Tilastoista todettiin, että pääkaupunkiseutu erosi paljon muista Suomen kaupungeista. Helsingissä koulutustaso oli Espoon jälkeen toiseksi parhain, sekä työttömyysaste oli Helsingissä matalampi suhteessa muihin suomalaisiin kaupunkeihin ja myös vieraskielisen väestön osuudet olivat korkeimmat. Seuraavassa taulukossa (ks. taulukko 6) puolestaan tarkastellaan ulkomaalaisen väestön osuuksia Helsingissä, Tampereella ja Turussa, sekä vertaillaan prosentuaalisesti ulkomaalaisten henkilöiden osuuksia suhteessa koko Suomen väkilukuun suhteutettuna.

Taulukko 6. Suomen väkiluku sekä vieraskielisten osuudet Helsingissä, Tampereella ja Turussa vuosina 2011–2016 (Tilastokeskus 2018f).

Väkiluku (2011-2016)	Väkiluku						Vieraskieliset %					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Koko maa	5 401 267	5 426 674	5 451 270	5 471 753	5 487 308	5 503 297	4,5%	4,9%	5,3%	5,7%	6,0%	6,4%
Helsingin seutukunta	1 428 953	1 446 798	1 465 354	1 483 084	1 500 394	1 518 857	9,0%	9,8%	10,5%	11,2%	11,8%	12,6%
Tampereen seutukunta	378 096	382 330	386 902	390 907	394 314	398 463	3,9%	4,1%	4,4%	4,6%	4,8%	5,1%
Turun seutukunta	313 602	315 982	318 590	320 623	323 185	325 340	5,6%	6,0%	6,4%	6,8%	7,2%	7,5%

Suomen väkilukua tarkasteltavissa voidaan todeta, että Suomen väkiluku on kasvanut tasaisesti vuodesta 2011 asti vuoteen 2016 (ks. taulukko 6). Lisäksi vieraskielisten osuudet ovat kasvaneet tasaisesti Suomessa. Kasvu on ollut myös noususuuntainen tarkasteltaessa Helsingin, Tampereen ja Turun seutukuntia. Helsingissä on eniten vieraskielisiä henkilöitä. Turun seutukunnassa on myös Suomen keskiarvoon nähden enemmän ulkomaalais-taustaisia henkilöitä. Tampereella on puolestaan prosentuaalisesti huomattavasti vähemmän vieraskielisiä henkilöitä verrattuna Helsinkiin ja Turkuun.

Ruotsissa on myös kasvanut ulkomaalaisten osuudet. Ruotsissa oli kirjoilla 897 336 ulkomaankansalaista vuoden 2017 lopussa, mikä vastasi yhdeksää prosenttia Ruotsin väestöstä vuonna 2017. Vuoden aikana 68 898 henkilöä on saanut Ruotsin kansalaisuuden, mikä on 14 prosenttia enemmän verrattaessa vuoteen 2016. Ruotsin kansalaisuuden saavien henkilöiden osuudet ovat kasvaneet vuodesta 2014–2017 aikana huomasti Ruotsissa. (Scb 2018b.)

Suomen väestönkehityksen kannalta on tärkeää tarkastella maahanmuuttajien osuuksia Suomessa, sillä maahanmuuton ansiosta Suomen väkiluku on kasvanut viimeisten vuosien aikana. Suomessa on ollut nimittäin ongelmana syntyvyyden lasku. Esimerkiksi vuonna 2010 Suomessa kokonaishedelmällisyysluku oli 1,87, mutta tällä hetkellä tuoreimmassa tilastokeskuksen väestöennusteessa oletetaan, että syntyvyys pysyisi 1,45 tasolla (Tilastokeskus 2018a). Verrattaessa Suomea muihin EU-jäsenmaihin ja Ruotsiin syntyvyyden suhteen vuonna 2016, oli Suomen kokonaishedelmällisyysluku alle 1,6, joka oli alle EU-jäsenmaiden keskiarvon. Ruotsissa puolestaan ensisynnyttäjien keski-ikä oli huomattavasti korkeampi kuin Suomessa, mutta Ruotsin kokonaishedelmällisyysluku oli EU-jäsenmaiden korkeimpia yli 1,8 vuonna 2016 (Eurostat 2018). Syntyvyyden laskusta huolimatta Suomen väkiluku on kasvanut juuri maahanmuuton ansiosta. Suomen väestönkehitystä ajatellen maahanmuutolla on merkittävä vaikutus Suomessa. Sen vuoksi on tärkeää kehittää kotiuttamispolitiikkaa entistä paremmaksi Suomessa.

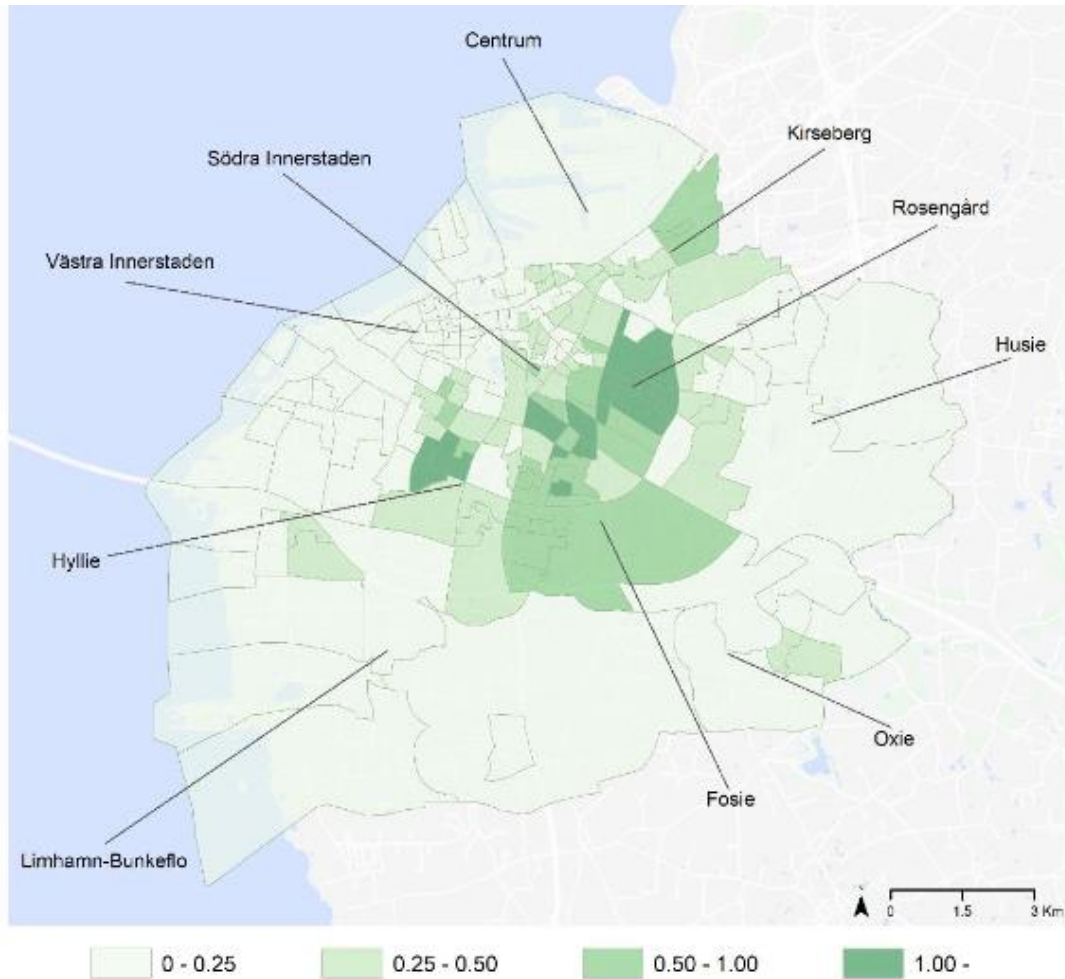
4.5. Etninen segregaatio Malmössä ja Turussa

Turkuun on tullut pääkaupunkiseudun jälkeen seuraavaksi eniten maahanmuuttajia 1990-luvulta lähtien. Turun Varissuo on myös monelle maahanmuuttajalle ”portti” Turkuun (Rasinkangas 2014: 1). Malmö on suhteessa väkilukuunsa vastaanottanut enemmän maahanmuuttajia kuin Göteborg ja Tukholma vuosina 2005–2017 (Malmö stad 2018). Turun Varissuon ja Malmön Rosengårdin yhteinen tekijä on maahanmuuttajataustaisten henkilöiden keskittymien näille kyseisille alueille kaupungeissa. Toinen syy, miksi juuri Malmön Rosengård ja Turun Varissuo ovat valittu tarkasteltavaksi on se, että molemmat kaupungit eivät ole pääkaupunkiseutuja vaan molempien maiden kolmanneksi suurin kaupunkiseutu.

4.5.1. Rosengård Malmössä

Tilastoja tarkasteltaessa voidaan huomata, että Malmö eroaa siten, että Malmössä on vähemmän Ruotsissa syntyneitä asukkaita kuin Göteborgissa ja Tukholmassa. Göteborgissa oli Ruotsissa syntyneitä asukkaita 75 prosenttia ja Tukholmassa oli puolestaan Ruotsissa syntyneitä asukkaita 76 prosenttia kaupungin väestöstä, sekä Euroopan ulkopuolella syntyneitä asukkaita oli Göteborgissa 19 prosenttia ja Tukholmassa 16 prosenttia vuonna 2016. Malmössä puolestaan oli Ruotsissa syntyneitä asukkaita vain 68 prosenttia ja Euroopan ulkopuolella syntyneitä asukkaita oli jopa 23 prosenttia samana vuonna. Toisin sanoen Malmö eroaa yllä olevista tilastoista merkittävästi verrattaessa Göteborgiin ja Tukholmaan. (Grander & Salonen 2019: 37–38.)

Rosengårdissa asuu merkittävä osuus maahanmuuttajista koko Malmön alueella (ks. kuva 4). Malmön kaupunginosien välillä on suuria eroja tarkasteltaessa etnistä segregatiota. Rosengårdin alue erottuu merkittävästi Malmön muista kaupunginosista, esimerkiksi Euroopan ulkopuolella syntyneet henkilöt ylikorostuvat Rosengårdin väestöstä (Grander & Salonen 2019: 39).

Kuva 4. Euroopan ulkopuolella syntyneet ja Ruotsissa syntyneet vuonna 2016 (mukaiillen Grander & Salonen 2019: 40).

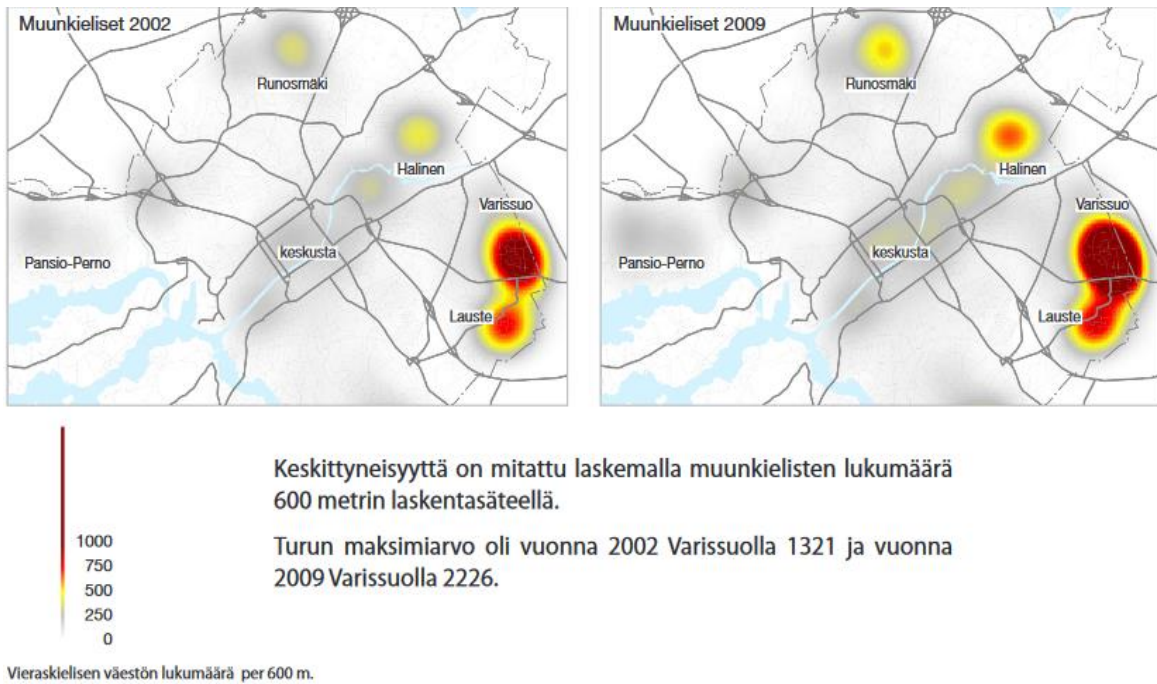
Yllä olevasta kuvasta voidaan todeta, että Euroopan ulkopuolella syntyneet ovat keskityneet merkittävästi Rosengårdin alueella, kun taas Malmön keskustassa on enemmän Ruotsissa syntyneitä. Kuvan vaaleampi rasteri tarkoittaa enemmän Ruotsissa syntyneitä ja puolestaan vihreämpi pohja tarkoittaa enemmän Euroopan ulkopuolella syntyneitä (Grander & Salonen 2019: 40).

Ulkomaalaisten ylikorostuminen Rosengårdissa on ongelmista sen vuoksi, että maahanmuuttajataustaiset henkilöt herkemmin eriytyvät muusta yhteiskunnasta ja kantaväestöstä. Malmö mielletään usein Ruotsissa segregaaation pääkaupunkina, sillä Malmö on hyvin jakautunut kaupunki, sekä korkeat rikollisuustilastot ovat iso ongelma Malmössä. Kuitenkaan Malmössä segregatiota ei ole sen enempää kuin Ruotsin muissa suurimmissa

kaupungeissa (Grander & Salonen 2019: 57). Polarisaatiota on yritetty Malmössä kitkeä erilaisilla toimilla, esimerkiksi ”*Blommanpengarna*” on ollut yksi tapa kaventaa eriytymistä ja edistää sosiaalista kestävyyttä. Kuitenkaan toimilla ei ole ollut selvää vaikutusta segregaaation vähentämiseksi (Grander & Salonen 2019: 14). Segregatio ei ole yksiselitteisesti ongelmallista, mikäli se on vapaaehtoista eikä sen seurauksina tule vakavia turvallisuusongelmia. Esimerkiksi Turun Varissuolla ei ole samanlaisia lähiöongelmia kuin Rosengårdissa, vaikka Varissuolla on Suomen mittakaavassa suhteellisen paljon maahanmuuttajia. Huomioitavaa on kuitenkin se, että Varissuolla on huomattavasti vähemmän maahanmuuttajia verrattaessa Rosengårdiin.

4.5.2. Varissuo Turussa

Turku on pääkaupunkiseudun jälkeen suurin maahanmuuton kohdealue Suomessa. Maahanmuutto on ollut melko vähäistä Suomessa verrattaessa muihin maihin, sekä maahanmuuttoa voidaan pitää melko tuoreena ilmiönä Suomessa. Maahanmuutto lähti nopeaan kasvuun 1990-luvulta alkaen Suomessa. Nopeasti kasvanut maahanmuutto näkyy kaupungeissa siten, että syntyy selkeitä asumiskeskittymiä maahanmuuttajien keskuuteen. Esimerkiksi Turun Varissuon alue on maahanmuuttajien suosiossa ollut pidemmän ajan. Varissuon lähiö on myös suhteellisesti Suomen vieraskielisin alue (ks. kuva 5). Varissuon väestöstä noin 40 % puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea tai ruotsia. Maahanmuuttajien sijoittuminen tietyille alueille Turussa on kasvanut vuosien mittaan entisestään. (Rasinkangas 2014: 1–2, 5.)

Kuva 5. Vieraskielisen väestön keskittyneisyys Turussa vuosina 2002 ja 2009 (Rasinkan-
gas 2014: 5)

Varissuon alue on ollut yli kymmenien vuosien ajan ulkomaalaistaustaisten henkilöiden keskuudessa erittäin suosittu asuinalue. Turkuun on myös tullut suhteessa väkilukuunsa eniten maahanmuuttajia heti pääkaupunkiseudun jälkeen (ks. taulukko 6). Vaikka Varissuolla on paljon maahanmuuttajia Suomen mittakaavassa ja Varissuo on myös mielletty Suomessa huonomaineiseksi lähiöksi, kokevat kuitenkin Varissuon asukkaat alueen hyväksi asuinalueeksi. Varissuon asukkaista lähes puolet ovat ulkomaalaistaustaisia, mutta Lounais-Suomen poliisin mukaan Varissuo ei kuitenkaan erotu Turun muista asuinalueista erityisemmin. Varissuo jakaa erieviä mielipiteitä, mutta useamman varissuolaisen mielestä alueella on kuitenkin hyvä asua, esimerkiksi Varissuolla on riittävästi palveluja asukkaille. (Kauppinen 2018.) Maahanmuuttajien merkittävä sijoittuminen Varissuolle ei ole ainakaan synnyttänyt vakavampia ongelmia Turussa. Työttömyysaste on kyllä ollut Varissuolla korkeampi kuin muualla Turussa (ks. taulukko 5), mutta samanlaisia lähiö-ongelmia Varissuolla ei ole, mitä puolestaan on ruotsalaisissa lähiöissä, esimerkiksi Malmön Rosengårdissa.

4.6. Yhteenveto

Tutkielman kolmannessa luvussa käsiteltiin yleisesti segregaatian ilmiötä ja sen vaikutuksia Ruotsissa ja Suomessa. Tässä luvussa vastataan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen eli, *Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet siihen, että huono-osaisuus on kasautunut merkittävästi tietyille alueille niin Suomessa kuin Ruotsissa?* Tämän käsittelyosuuden tarkoitus on vastata tähän tutkimuskysymykseen tarkastellen segregaatian ilmiötä koulutuksen, työllisyysasteen ja ulkomaalaistaustan kautta.

Tämän luvun alussa käsiteltiin pääkaupunkiseudun eroavaisuutta verrattuna Suomen muihin kaupunkeihin liittyen väestön koulutusasteeseen, työllisyysasteeseen ja vieraskielisten osuuksiin. Pääkaupunkiseudulla on eniten korkeakoulutettuja, parempi työllisyysaste ja myös eniten vieraskielisiä. Pääkaupunkiseudulla on myös havaittavissa selkeämmin asuinalueiden eriytymistä. Keskeiset tekijät, jotka vaikuttavat segregaatioon ovat mm. työttömyys, matala koulutusaste ja heikompi tulotaso. Etniseen segregaatioon puolestaan vaikuttaa eri väestöryhmien segmentoituminen omille asuinalueille. Etnistä segregatiota on puolestaan eniten havaittavissa Turussa. Erityisesti Helsingin seutu ja Turun seutu ovat keskiössä tarkasteltavissa segregatiokehitystä Suomessa. Tampereen Tesomalla on myös havaittavissa samoja piirteitä kuin Turun Varissuolla ja Helsingin Jakomäessä. Tesomalla, Varissuolla ja Jakomäessä on kaupunkien korkein työttömyysaste ja väestön alhaisin koulutusaste. Suomen suurimmat kaupungit eroavat keskenään toisistaan, mutta samoja piirteitä on havaittavissa kaikissa kolmessa kaupungissa. Erityisesti Turku on mielenkiintoinen tarkastelukohde Suomessa, kun pohditaan etnisen segregaatian ennaltaehkäisyä. Etninen segregatio on voimistunut vuosien aikana Turussa, sillä Turku on pääkaupunkiseudun jälkeen toiseksi suosituin kohdekaupunki maahanmuuttajien keskuudessa.

Etninen segregatio kertoo siitä, että kotouttamispolitiikka on epäonnistunut. Onnistunut integraatio on parhaimmillaan sitä, että ulkomaalaistaustaiset asuvat hajanaisesti ympäri kaupunkia kantaväestön keskuudessa, sekä työllistyvät hyvin ja erot tulotasoon liittyen eivät ole merkittävän suuret. Etnisen segregaatian kitkeminen on suuri haaste jokaiselle

kaupungille, erityisesti tilanteissa, mikäli kaupunkiin tulee merkittävän paljon maahanmuuttajia lyhyellä aikavälillä. Malmö on ottanut väkilukuunsa suhtautettuna eniten maahanmuuttajia kuin Tukholma ja Göteborg. Merkittävän suuri määrä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä Malmön kokoisessa kaupungissa asettaa kaupungille suuria haasteita integraation osalta. Turkuun on myös tullut väkilukuunsa nähden merkittävän paljon maahanmuuttajia verrattuna Suomen keskiarvoon. Tämä on yksi selittäjä sille, miksi nimenomaan etninen segregatio on merkittävän suurta Malmössä ja Turussa. Malmön Rosengårdissa lähes kaikki asukkaat ovat ulkomaalaistaustaisia ja Turun Varissuolla on Suomen mittakaavassa todella paljon vieraskielisiä asukkaita.

Tilastoista voidaan todeta, että koulutus, työllisyysaste ja ulkomaalaistausta vaikuttavat asuinalueiden segregatiokehitykseen Suomen suurimmissa kaupungeissa (Helsinki, Tampere ja Turku). Malmö-esimerkistä voidaan myös todeta, että suuri määrä ulkomaalaistaustaisia suhteessa kaupungin väestöön vaikuttaa etnisen segregatian voimistumiseen kaupunkiseudulla. Kaupunkien onnistuminen integraatiossa on erittäin tärkeää, jotta etnistä segregatiota voidaan kitkeä. Hyvä esimerkki kotouttamisen onnistumisesta on se, että Varissuolla on pystytty hyvällä yhteistyöllä lähipoliisin, koulun, nuorisotyön ja viranomaisten kanssa puuttumaan ajoissa negatiivisiin ilmiöihin. Segregatian ennaltaehkäisyssä on tärkeää viranomaisten ja eri toimijoiden hyvä yhteistyö (Sisäministeri Kai Mykkänen, haastattelu 12.1.2019). Kolmannessa luvussa käsiteltiin jo Malmön lähiongelmiä. Malmössä on ollut ongelmana epävarmojen nuorten syrjäytyminen ruotsalaisesta yhteiskunnasta ja jengiytyminen. Malmön poliisi on tehnyt paljon yhteistyötä vapaaehtoisjärjestöjen ja Malmön kaupungin kanssa, jotta syrjäytymisriski madaltuu. Rosengårdin ja Varissuon esimerkeistä voidaan todeta, että viranomaisten ja eri toimijoiden välinen yhteistyö on tärkeää.

On olemassa monia eri syitä, miksi asuinalueiden segregatiota on havaittavissa Ruotsissa ja Suomessa. Koulutusaste, työllisyysaste ja maahanmuutto vaikuttavat segregatioon. Kaupunkipolitiikalla on myös merkitystä asuinalueiden segregatian syntymiseen. Suomessa on onnistuttu paremmin harjoittamaan sosiaalisen sekoittamisen politiikkaa kuin Ruotsissa. Ruotsin epäonnistunut asuntopolitiikka ja maahanmuuttajien suhteellisen

korkea osuus suhteutettuna väkilukuun vaikuttavat siihen, miksi Ruotsissa on voimakkaampaa asuinalueiden segregatio kuin Suomessa. Seuraavassa luvussa tarkastellaan, millä tavoin Ruotsi ja Suomi ovat pyrkineet torjumaan segregatiota.

5. POLIITTISET TOIMENPITEET SEGREGAATION KITKEMISEKSI

Sisäministeri Kai Mykkäsen (2019) mukaan kotouttamispolitiikalla on suuri merkitys asuinalueiden segregaatian ennaltaehkäisyssä. Mykkäsen (2019) mukaan Suomessa on paljon enemmän sekoitettua asuinkuntia kuin Ruotsissa. Ruotsissa on selvästi enemmän havaittavissa ongelmia segregaatian osalta. Kuitenkin Suomi on valitettavasti koettu Euroopan unionin yhdeksi rasisisimmaksi maaksi (Tuohinen 2018). Lisäksi ikävien seksuaalirikostapahtumienvyyhti Oulussa 2018–2019 vuodenvaihteessa on valitettavasti myös lisännyt kantasuomalaisen keskuudessa negatiivisia ajatuksia ulkomaalaistaustaisia henkilöitä kohtaan. Suomi on tullut esimerkiksi Pohjoismaiden perässä maahanmuuttoasioissa ja Suomessa on myös suhteellisen vähän maahanmuuttajia verrattuna muihin Pohjoismaihin. Moni kantasuomalaisista ei ole välttämättä tottunut naapurustossa ulkomaalaistaustaisiin henkilöihin ja sen vuoksi moni kantasuomalainen voi väärin perustein leimata yksittäisten ikävien tapauksien takia maahanmuuttajat. Onnistuneella kotouttamispolitiikalla on iso merkitys niin epätoivotun segregaatian ennaltaehkäisyssä kuin yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden turvaamisessa. (Sisäministeri Kai Mykkänen, haastattelu 12.1.2019.) Voidaan todeta, että maahanmuuttajien suhteellisen pienempi lukumäärä Suomessa verrattuna muihin Pohjoismaihin on vaikuttanut osittain siihen, ettei asuinalueiden segregatio ole kärjistynyt yhtä pahaksi kuin Ruotsissa. Toisaalta ”myöhään” alkanut maahanmuutto Suomeen verrattuna muihin Pohjoismaihin, on puolestaan vaikuttanut siihen, että monen kantasuomalaisen on vaikeampi sopeutua erilaisiin etnisiltä taustoilta tulleisiin henkilöihin.

Tässä luvussa vastataan toiseen tutkimuskysymykseen eli millaisilla poliittisilla toimilla on yritetty ennaltaehkäistä epätoivottua asuinalueiden segregatiota niin Ruotsissa kuin Suomessa. Segregaatian ennaltaehkäisyä tutkitaan myös ruotsalaisen urbaanin kehitystyöhankkeen kautta. Tarkoituksena on pohtia, onko ruotsalainen kehitystyöhankke tuottanut toivottua tulosta segregaatian kitkemiseksi haasteellisilla alueilla, jotka ovat olleet kehitystyön kohteina Ruotsissa. Tässä luvussa käsitellään myös sitä, miten Suomessa sosiaalisen sekoittamisen politiikka on vaikuttanut segregaatian ennaltaehkäisyyn. Ruotsalaisen kehitystyöhankkeen lisäksi tässä luvussa käsitellään myös Suomessa toteutettavaa

URMI -tutkimushanketta, sekä yleisesti asunto- ja kotouttamispolitiikan merkitystä asuinalueiden segregaatian ennaltaehkäisyssä.

5.1. Asuntopolitiikan ja sosiaalisen sekoittamisen politiikan merkitykset

Sosiaalisen sekoittamisen politiikka on yksi toimintatapa vaikuttaa suomalaisissa kaupungeissa siihen, ettei huono-osaisuus kasautuisi merkittävästi tietyille asuinalueille. Tämä on tarkoittanut sitä, että asuinalueille pyritään saamaan asukkaiksi taloudellisesti ja sosiaalisesti erilaisia ihmisiä. Kaupungit ovat siis pyrkineet kaavoittamaan sekä vuokra-asuntoja että omistusasuntoja samalle asuinalueelle, jotta samalle asuinalueelle tulisi erilaisia asuinkuntia. Sosiaalisen sekoittamisen politiikka ei ole ainoa keino torjua segregaatiaa, vaan tärkeämpää olisi luoda myös sopivia työpaikkoja vähäosaisille. Ruotsissa puolestaan on rakennettu merkittävästi enemmän vuokra-asuntoja tietyille lähiöalueille. Ruotsissa asuntomarkkinoilla on selvä yhteys asuinalueen segregaatioon, sillä maahanmuuttajilla on suhteellisesti pienemmät tulot kuin kantaväestöllä, ja näin ollen kantaväestöllä on myös ollut paremmat mahdollisuudet kilpailla omistusasunnoista asuntomarkkinoilla. (Magnusson 2001: 17–18.; Oksanen 2015.)

Ruotsin ja Suomen asuntomarkkinat eroavat toisistaan hyvinkin paljon. Suomessa sosiaalisesti tuettu asuminen on Euroopan korkeinta. Ruotsissa ei ole sosiaalisesti tuettua asumista. Ruotsin asuntomarkkinat perustuvat kolmeen pääulottuvuuteen omistus-, osuus- ja vuokra-asumiseen. Suomessa puolestaan asuntomarkkinat perustuvat pitkälti omistus- ja vuokra-asumiseen. Vuokra-asuminen jakaantuu Suomessa yksityisen ja valtion tukeman vuokra-asumisen välille. Tuettu vuokra-asuminen Suomessa on yleisempää kuin yksityinen vuokra-asuminen, mutta omistusasuminen on kuitenkin yleisin asumismuoto Suomessa. Ruotsissa on puolestaan vieläkin vuokrasääntely, joka tarkoittaa kattovuokran ja asuntojen rakentamisen suhdetta eri ajanjaksoilla. (Andersson ym. 2010: 25, 29; Vaattovaara, Vilka & Yousfi 2010: 207.)

5.2. Kotouttamispolitiikka

Maahanmuuttajien kotouttamisella tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajat integroituvat suomalaiseen yhteiskuntaan sen eri osa-alueilla. Näitä osa-alueita ovat esimerkiksi politiikka, talous, media, sekä sosiaalinen ja kulttuurinen elämä. Onnistuneella kotouttamispolitiikalla pyritään siihen, että maahanmuuttajat tunsivat itsensä kuuluvan osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kotouttamispolitiikan keskiössä on luoda hyvä vuorovaikutussuhde yhteiskunnan ja maahanmuuttajien välille. Tarkoituksena on tarjota maahanmuuttajille tietoja ja taitoja työelämää varten, sekä tarvittavaa ohjausta työllistymispalveluista, koulutuksesta, sosiaalityöstä ja terveydenhuollosta. Kotouttamispolitiikan yksi keskeisin haaste on maahanmuuttajataustaisten väestöryhmien taipumus eriytyä muusta kantaväestöstä, esimerkiksi asuinalueissa. Eriytymisen taustalla on muuan muussa maahanmuuttajien heikompi sosioekonominen status. Maahanmuuttajilla on rajatummalla mahdollisuudella hakea työpaikkoja ja asuntoja verrattuna kantaväestöön. (Segregaation ennaltaehkäisyn työkalupakki 2018: 46.)

Onnistunut kotouttamispolitiikka on myös sidoksissa kaupunkipolitiikkaan, sillä kaupungeilla on mahdollisuus hyödyntää maahanmuuttajia urbaanissa kaupunkikulttuurissa. Etnisen ja kulttuurillisen monimuotoisuuden hyödyntäminen kaupunkipolitiikassa on kaupunkien elinvoimaisuuden kannalta tärkeää. Onnistunut kotouttamispolitiikka yhdessä kaupunkipolitiikan kanssa tasoittaa väestöryhmien välisiä sosioekonomisia eroja, sekä kitkee etniseen erilaisuuteen liittyviä epätasa-arvoisia rakenteita. (Segregaation ennaltaehkäisyn työkalupakki 2018: 47.)

Maahanmuuttajien riski syyllistyä minkään tyyppiseen rikokseen on suurempi verrattuna syntyperäiseen kantaväestöön niin Ruotsissa kuin Suomessa. Ruotsissa maahanmuuttajien keskimääräinen riski syyllistyä rikokseen on 2,5-kertainen verrattuna syntyperäisiin ruotsalaisiin. Suomessa maahanmuuttajien riski syyllistyä varkausrikollisuuteen oli 2,6-kertainen ja pahoinpitelyrikollisuuteen puolestaan 2,9-kertainen verrattuna kantaväestöön vuosina 2010–2011. Samankaltainen maahanmuuttopolitiikkalinja selittää osittain syitä, miksi Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa maahanmuuttajaryhmien väliset rikollisuustasot näyttävät melko samoina. Kuitenkaan maahanmuuttajuus ei sinänsä lisäisi sen

enempää rikoksiin syyllistymisen riskiä tai vaikuttavan muihinkaan rikollisuuden piirteisiin. Huomioitavaa on kuitenkin se, että muutamissa maahanmuuttajaryhmissä rikollisuustaso on korkeampi kuin kantaväestöllä, mutta pääosassa maahanmuuttajaryhmiä on rikollisuustaso joko kantaväestön tasolla tai jopa tuntuvasti kantaväestön rikollisuustasoa matalampi. (Lehti & Niemi 2018: 243, 252–253.)

Onnistuneella kotouttamispolitiikalla voitaisiin myös paremmin ennaltaehkäistä rikoksia, joihin linkittyvät maahanmuuttajat. Maahanmuuttajien parempi integroiminen suomalaiseen tai ruotsalaiseen yhteiskuntaan mahdollistaisi onnistuneen vuorovaikutussuhteen maahanmuuttajien ja yhteiskunnan välille. Yhteiskunnan ja kaupunkien läpinäkyvä yhteistyö kotouttamispolitiikan kehittämisessä myös osaksi kaupunkipolitiikkaa olisi merkittäviä hyötyjä niin valtakunnallisella kuin paikallisella tasolla. Maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen parantaisi maahanmuuttajien työllisyys- ja asumismahdollisuuksia merkittävästi. Vaikka maahanmuuttajien integroiminen osaksi suomalaista tai ruotsalaista yhteiskuntaa olisi kotouttamispolitiikan keskiössä, kuitenkin olisi tärkeää myös muistaa ylläpitää etnistä ja kulttuurillista monimuotoisuutta kaupungeissa. Yhteiskunnan tulisi myös tarjota maahanmuuttajille palveluja, jotka turvaavat heidän kulttuurillista pääomaansa, esimerkiksi uskonnon harjoittamista. Tällä tavoin maahanmuuttajien ja yhteiskunnan välillä olisi onnistunut vuorovaikutussuhde.

Kulttuurilliset erimielisyydet ovat myös haasteellinen asia kotouttamispolitiikassa. Tiettyjä kulttuurillisia piirteitä ei voida hyväksyä suomalaiseen kulttuuriin, sillä sellaiset piirteet ovat vastoin suomalaista arvomaailmaa. Esimerkiksi lapsiavioliitot ovat sellainen kulttuuri, mitä ei voida hyväksyä Suomessa. Suomalaiseen arvomaailmaan ei hyväksytä naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa halveksuntaa ja väkivaltaa. Sisäministeriössä on käynnistetty selvitys siitä, voidaanko Suomen kansalaisuutta hakevien henkilöiden arvoja ja asenteita sekä niihin sitoutumista testata. Sisäministeri Kai Mykkäsen (2019) mukaan Suomen kansalaisuutta hakevien taitoja Maamme-laulusta ei haeta vaan sitä, että kansalaisuutta hakevat henkilöt ymmärtävät, mitä tarkoittaa fyysinen koskemattomuus ja sukupuolten seksuaalinen tasa-arvo. (Sisäministeri Kai Mykkänen, haastattelu 12.1.2019.)

Suomessa halutaan tehdä isoja muutoksia liittyen kotouttamiseen. Eduskunnan tarkastusvaliokunta on tehnyt mietinnön nykyisestä kotouttamispolitiikasta ja tarkoituksena olisi uudistaa nykyistä kotouttamispolitiikkaa erityisesti työelämään liittyvistä kohdista. Kotouttamisen uudistamistarpeista tullaan laatimaan toimenpideohjelma esitettäväksi eduskunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä. Maahanmuuttajien työllistymistä pidetään erittäin tärkeänä siitä syystä, että korkeampi työllisyysaste maahanmuuttajien keskuudessa vähentää tukitarvetta ja lisää myös verotuloja Suomessa. Tarkoituksena on keskittyä yhteiskunta-, työelämä- ja kielivalmiuksien parempaan saavuttamiseen, sillä ne ovat edellytyksenä paremmalle työllistymiselle. (Eduskunta 2019.)

MIPEX:n (Migrant Integration Policy Index) raportin mukaan Ruotsi on ollut paras maa integraatiopolitiikassa vuonna 2015 (Mipex 2015). Ruotsin integraatiopolitiikkaa on vertailtu Ruotsin naapurimaihin Norjaan ja Tanskaan. Ruotsin integraatiopolitiikka on ollut pidemmällä tähtäimellä Skandinaavin parhain (Ekonomifakta 2017). Ruotsi on siis hyvin pärjännyt kansainvälisissä tutkimuksissa koskien integraatiopolitiikkaa. Kuitenkin maahanmuuttajataustaisten henkilöiden korkeampi työttömyysaste verrattaessa kantaruotsalaisten työttömyysasteeseen on ruotsalaisen yhteiskunnan kannalta ongelmallista. Lisäksi Ruotsissa on ollut jo pidemmän aikaa ongelmana maahanmuuttajien ja kantaruotsalaisten eriytyminen asumisessa. Vaikka Ruotsin integraatiopolitiikkaa pidetäänkin kansainvälisesti onnistuneena, on myös Ruotsille tärkeää tulevaisuudessa onnistua paremmin asuntopolitiikassa.

5.3. Urbaani kehitystyöhanke ruotsalaisissa kaupungeissa

Rikostenehkäisyneuvosto (Brå) sai tehtäväksi tukea paikallisia toimijoita liittyen urbaaniin kehitystyöhankkeeseen, jonka tarkoituksena oli parantaa turvallisuutta kaupunginosissa, jotka kuuluivat osaksi paikalliseen kehityssopimukseen (LUA-området). Paikallinen kehitystyösopimus koski yhteensä 21 ruotsalaista kuntaa vuosina 2008–2010. LUA-områdenilla oli Ruotsin valtion kanssa paikallinen kehityssopimus vuoteen 2012 asti. Ruotsalaisille kaupungeille suunnatun kehitystyön tarkoituksena oli ennen kaikkea luoda paremmat elämänmahdollisuudet henkilöille, jotka asuivat huono-osaisilla alueilla, jotka kuuluivat LUA-områdenin alueisiin. Kehitystyön päätarkoituksena oli taistella syrjäytymistä vastaan. (Brottsstatistik i LUA-området 2011: 4–5; Regeringskansliet 2012: 3.)

Urbaanin kehitystyöhankkeen tarkoituksena oli tukea hankkeen kohteena olevia kaupunkeja, jotka jakoivat tietojaan kaupunkiosista, esimerkiksi kokivatko huono-osaisten alueiden asukkaat ulkopuolisuutta. Tarkoituksena oli myös kehittää sosiaalista kestävyyttä kyseisissä kaupunginosissa, esimerkiksi vähentämällä asumisen segregatiota (Regeringskansliet 2012: 5).

Seuraavassa taulukossa verrataan työttömyysastetta Ruotsin suurimpien kaupunkien eri kaupunginosissa (Tukholman Rinkeby, Malmön Herrgården ja Göteborgin Bergsjön), jotka olivat kehityshankkeen kohteina vuosina 2008–2016. Taulukossa vertaillaan Ruotsissa syntyneiden ja ulkomailla syntyneiden työttömyysastetta kyseisillä alueilla. Mielenkiintoista tilastoissa on se, että Malmön Herrgårdenissa on kantaruotsalaisilla asukkailla korkeampi työttömyysaste kuin ulkomailla syntyneillä asukkailla (ks. taulukko 7). Herrgårdin alue sijaitsee Rosengårdin kaupunginosassa (Malmö stad 2012). Tukholman Rinkebyn ja Göteborgin Bergsjön kohdalla on enemmän yhtäläisyyksiä kuin Malmön Herrgårdenin kohdalla. Rinkebyssä ja Bergsjönissä on kantaruotsalaisten keskuudessa pienempi työttömyysaste kuin ulkomaalaisten keskuudessa. Tilastot työttömyysasteen prosentuaalisista luvuista ovat hyvin huolestuttavat näillä kyseisillä asuinalueilla. Korkea työttömyysaste on yksi tekijä, mikä vaikuttaa asuinalueiden segregatioon.

Taulukko 7. Työttömyysaste eri kaupunginosissa Ruotsin suurimmissa kaupungeissa (mukaiillen Scb 2019a).

Miehet ja naiset	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rinkeby, Tukholma									
Synnyinmaa, Ruotsi	12,2	16,2	21,1	20,9	21,8	25,0	23,4	22,3	20,8
Kaikki ulkomaalaiset	16,0	24,2	29,5	30,3	31,9	34,0	33,2	32,8	33,9
Herrgården, Malmö									
Synnyinmaa, Ruotsi	28,7	34,7	37,2	39,4	49,2	51,3	55,6	44,8	49,4
Kaikki ulkomaalaiset	22,5	25,0	32,2	37,4	39,8	43,7	43,7	46,2	47,5
Bergsjön, Göteborg									
Synnyinmaa, Ruotsi	18,2	21,8	26,2	24,2	22,6	24,0	22,2	19,5	16,8
Kaikki ulkomaalaiset	24,2	28,4	31,8	32,9	35,3	35,8	35,0	35,9	35,5

Seuraavassa taulukossa (ks. taulukko 8) tarkastellaan puolestaan asumisen segregatiota Göteborgissa, Malmössä ja Tukholmassa vuosina 2008–2016. Indeksien tarkoituksena on mitata eroja eri asumismuotojen välillä eri väestön keskuudessa. Laskelma perustuu kan-taruotsalaisten ja ulkomaalaistaustaisten välisiin eroihin asumisessa kaupungeissa. Indeksien skaala on prosentteina nollan ja sadan välillä, mikäli joku alue saa tulokseksi sata prosenttia, on kyseinen alue täysin segregoitunut. (Scb 2019b.)

Taulukko 8. Asumisen segregatioindeksi Ruotsissa vuosina 2008–2016 (mukaiillen Scb 2019b).

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tukholma	31,1	31,1	31,2	30,9	30,8	30,7	30,4	30,0	29,5
Malmö	32,6	32,1	32,3	32,3	31,9	31,6	31,5	31,1	30,9
Göteborg	38,5	38,8	38,9	38,8	38,5	38,3	38,2	38,0	37,8

Yllä olevasta taulukosta voidaan huomata, että asumisen segregatiota on saatu vähennettyä kaikissa Ruotsin suurimmissa kaupungeissa (Göteborg, Malmö ja Tukholma). Göteborgissa on korkein asumisen segregatioindeksi verrattuna Tukholmaan ja Malmöhön (ks. taulukko 8). Malmö ei eroa Göteborgista ja Tukholmasta segregatian suhteen erityisemmin, mutta Malmö kuitenkin mielletään useammin segregatian osalta enemmän ongelmalliseksi kuin Göteborg tai Tukholma. Sosioekonominen segregatio ei ole Malmössä sen suurempaa kuin Göteborgissa tai Tukholmassa. Malmössä on vain köyhempää väestöä verrattuna muihin Ruotsin suurimpiin kaupunkeihin. Vaikka Malmössä on prosentuaalisesti eniten ulkomaalaistaustaisia henkilöitä kuin Göteborgissa ja Tukholmassa, on etninen segregatio jopa vähäisempää Malmössä kuin Göteborgissa tai Tukholmassa. Ruotsin suurimpien kaupunkien asumisrakennetta tarkasteltaessa voidaan huomata, että Göteborgissa on suurempi vuokratalojen keskittymä kuin Malmössä. (Grander & Salonen 2019: 1–2).

Malmössä on ollut ongelmana kasvavat erot hyvinvoinnissa eri ryhmien välillä, minkä vuoksi Malmön kaupunki perusti sosiaalisen kestävyden toimikunnan. Toimikunnan perustamisella on tavoiteltu parempaa tietämystä ja ymmärrystä eriarvoisuudesta, sekä miten sosiaalisesti kestävä kehitys voidaan kehittää sen eri osa-alueilla kaupungissa tulevaisuudessa (Malmö's path towards a sustainable future 2013: 3). Vaikka ei ole vielä tapahtunut merkittävää muutosta segregatiossa Ruotsissa, on kuitenkin hyvä asia se, että Ruotsissa on kiinnitetty paljon huomiota segregatian ennaltaehkäisyyn sekä sosiaalisen kestävyden kehittämiseen ruotsalaisissa kaupungeissa.

5.4. URMI -tutkimushanke Suomessa ja lähiöprojekti Helsingissä

URMI -tutkimushankkeen (Urbanization, Mobilities and Immigration) tarkoitus on tutkia Suomen kaupungistumisen nykytilaa ja arvioida tulevaisuudennäkymiä. Hankkeen keskiössä on Suomen suurten kaupunkiseutujen kehityksen tarkastelu erityisesti ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden näkökulmista. Sosiaalisen kestävyuden osalta tarkastellaan, miten asumisen segmentoituminen eli asuinkuntien jakautuminen näyttäytyy kaupungeissa. Tarkoituksena on tutkia, miten kaupunkien harjoittamat asuntopolitiikat vaikuttavat segmentoitumiseen ja erityisesti heikompien väestöryhmien asumismahdollisuuksiin. URMI -tutkimushankkeessa vertaillaan myös keskenään kotouttamispolitiikan toteutumista Helsingissä, Tampereella ja Turussa. Maahanmuuton lisäksi hankkeessa perehdytään muuttoliikkeeseen, sekä väestönkehitykseen Suomessa. (Urmi 2019.)

Kestävällä kehityksellä pyritään turvaamaan nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Kestävän kehityksen keskeiset osa-alueet ovat ekologisuus, talous, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. URMI -tutkimushankkeessa tutkitaan, mitä sosiaalisesti kestävä kaupunki tarkoittaa Suomessa ja miten sitä voitaisiin vahvistaa. Eriarvoisuutta ja segregatiota pystytään parhaiten torjumaan kaupungeissa, jotka ovat sosiaalisesti kestäviä kaupunkeja ja halukkaita vahvistamaan kestävästä alueellaan. (Hannikainen ym. 2018: 17.)

Etninen eriytyminen on ollut vahvinta Turussa. Pieni- ja suurituloisten eriytyminen on myös vahvistunut Turussa ja Tampereella, mutta Helsingissä on puolestaan selvemmin havaittavissa eriytymistä suuri- ja keskituloisten välillä (Kauppinen & Vaalavuo 2017: 1–2). Varissuon suosio vieraskielisten keskuudessa (ks. kuva 5) on havainnollistaja selittäjä sille, miksi etninen eriytyminen on vahvinta Turussa tarkasteltaessa Suomen suurimpia kaupunkiseutuja. Turun seudulla on myös vuosina 2011–2016 ollut enemmän vieraskielisiä verrattuna koko maan keskiarvoon (ks. taulukko 6). Turku on ollut selvästi toiseksi suosituin kohde maahanmuuttajille pääkaupunkiseudun jälkeen. Vuoden 2017 laaditussa URMI:n kaupunkianalyysissä on todettu, että Suomen suurimmissa kaupunkiseuduilla (Helsinki, Tampere ja Turku) on alueellinen eriytyminen vahvistunut (Kauppi-

nen & Vaalavuo 2017: 5). URMI -tutkimushanke on aloitettu vuonna 2016 ja hanke toteutetaan vuosina 2016–2019 aikana. URMI -tutkimushankkeen jatkotutkimuksena laaditaan selvitys tekijöistä, jotka vaikuttavat segregaaation voimistumiseen Suomessa, sekä tutkitaan sosioekonomisen ja etnisen eriytymisen välisiä yhteyksiä (Kauppinen & Vaalavuo 2017: 5–6).

Lähiöprojektien tarkoituksena on kehittää asuinalueiden vetovoimaisuutta ja viihtyvyyttä. Erityisesti lähiöprojektit ovat siinä kohtaa tarpeellisia, kun havaitaan liiallista kuormitusta julkisten palvelujen osalta. Kuormitukseen johtaneita syitä ovat esimerkiksi väestön ikääntyminen, koulutus- ja tulotason jääminen jälkeen kaupungin yleisestä keskiarvosta sekä maahanmuuttajien osuuden kasvu. (Broman, Korhonen, Laine & Nupponen 2008: 199–200.) Helsingissä toteutettu lähiöprojekti oli kaupungin hanke, joka toteutui vuosina 2004–2007. Lähiökehittämisen työstä on tullut tärkeä osa suomalaista kaupunkistrategiaa 2000-luvulta lähtien. Erityisesti kansainväliset vaikutteet ovat tulleet entistä tutummaksi erilaisten EU-ohjelmien myötä Suomessa. (Broman, Korhonen-Wälmä, Laine & Nupponen 2008: 9, 12.) Helsingin lähiöprojektin tarkoituksena on ollut jo vuodesta 1996 lähtien parantaa ympäristöä sekä elvyttämään työllisyyttä 1990-luvun jälkeisen laman jälkeen. Lähiöprojektilla on pyritty vahvistamaan aluetta sosiaalisesti, kulttuurisesti ja torjumaan syrjäytymistä. Helsingin Kontulassa on esimerkiksi toteutettu lähiöprojekti hyvillä tuloksilla. Lähiöprojekti Kontulassa onnistui kokonaisuudessaan hyvin, sillä yleinen siisteys ja viihtyvyys parani lähiöprojektin myötä. (Korhonen-Wälmä, Majala & Mattila 2008: 76, 85.)

Turussa on myös kaupungin oma kärkihanke Smart & Wise Turku. Uuden hankkeen avulla pyritään ehkäisemään syrjäytymistä ja alueellista eriytymistä. Hankkeella on kuusi keskeistä painopistettä eli hiilineutraalius ja resurssiviisaus, asiakkuuksien ja palvelujen hallinta, kaupunkisuunnittelu, turvallisuus, liikenne ja liikkuminen sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Hankkeen tarkoituksena on parantaa kaupungin kilpailukykyä ja edistää kaupunkilaisten hyvinvointia. Turun kaupungin tavoitteena on parantaa kaupunkilaisten hyvinvointia ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset seikat kestävässä kasvussa. (Smart and Wise Turku 2018.)

5.5. Yhteenveto

Tässä luvussa tarkasteltiin poliittisia toimia ja hankkeita, joiden avulla on pyritty ennaltaehkäisemään asuinalueiden segregatiota. Tutkielman toinen tutkimuskysymys liittyy Ruotsin ja Suomen poliittisiin toimenpiteisiin, joiden avulla on pyritty ennaltaehkäisemään epätoivottua asuinalueiden segregatiota.

Erityisesti asunto- ja kotouttamispolitiikan merkitys on suuri segregatian ennaltaehkäisyssä ja sen kitkemisessä Ruotsissa ja Suomessa. Asunto- ja kotouttamispolitiikan lisäksi erilaisilla hankkeilla on myös vaikutusta segregatian torjumisessa. Tässä luvussa tarkasteltiin Ruotsissa toteutettua urbaania kehitystyöhanketta ja suomalaista URMI -tutkimushanketta. Suomessa käynnissä oleva URMI -tutkimushanke on hyvä esimerkki siitä, että kaupungit ovat kiinnostuneita ja halukkaita lisäämään tietoisuutta segregatioon vaikuttavista tekijöistä. Segregatian ennaltaehkäisy on pitkäaikainen ja vaativa prosessi, mutta segregatiota pystytään kuitenkin torjumaan. Ruotsi ja Suomi ovat pyrkineetkin torjumaan segregatiota ja kehittämään sosiaalista kestävyyttä eri kaupungeissa, esimerkiksi näiden kyseisten hankkeiden avulla.

Asunto- ja kotouttamispolitiikan sekä valtakunnallisten kehitystyöhankkeiden lisäksi asuinalueiden segregatiota ja siihen liittyviä ongelmia voidaan vähentää erilaisissa lähiöprojekteilla, joiden tarkoitus on kehittää asuinalueiden viihtyisyyttä. Esimerkiksi Itä-Helsingin Kontulan maine koheni huomattavasti EU:n rahoittaman lähiöprojektin myötä 2000-luvun alussa (Haikarainen 2008). Lähiöprojektit ovat myös yksi toimiva tapa luoda viihtyisyyttä ja turvaa huonomaineisille asuinalueille. Valitettavasti ei ole yksiselitteisesti olemassa helppoa tai nopeaa ratkaisua segregatian torjumiseen, mutta edellä mainituilla toimilla voidaan vähentää eriarvoisuutta ja ylläpitää turvallisuutta.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Asuntopolitiikalla on ollut merkittävän suuri vaikutus segregaatiokehitykseen Ruotsissa. Epäonnistunut asuntopolitiikka on vaikuttanut yhtenä tekijänä siihen, miksi polarisaatio on kasvanut köyhien ja rikkaiden välillä Ruotsissa. Erot Ruotsissa kantaväestön ja ulkomaalaissyntyisten välillä työllisyysasteessa ovat huolestuttavan korkeat, mikä on voimistanut polarisaatiota Ruotsissa. Suomessa puolestaan kantaväestön ja ulkomaalaissyntyisten välillä ei ole yhtä merkittävää kuilua kuin Ruotsissa. Suomessa ongelmana on enemmänkin huono-osaisuuden ylisukupolvisuus ja korkea työttömyysaste kantaväestön keskuudessa.

Vanhempien huono-osaisuudella on yhteyttä lasten aikuisuuden huono-osaisuuteen, mikä merkitsee sitä, että huono-osaisuuden ylisukupolvisuus on valitettavasti mahdollista hyvinvointiyhteiskunnassa riippumatta kattavasta sosiaaliturvasta. Syyt liittyvät pitkälti vanhempien asenteisiin ja kulttuurillisiin resursseihin. Matalasti koulutetut vanhemmat eivät yhtä hyvin kannusta lapsiaan esimerkiksi jatko-opintoihin kuin korkeasti koulutetut vanhemmat. Pitkäaikaistyöttömien vanhempien lapsista voi tulla herkemmin aikuisiällä työttömiä sen vuoksi, ettei työttömien lapset koe työttömyyttä yhtä suureksi uhaksi kuin muut. Toisin sanoen koulutusaste ja työttömyys ovat erilliset ilmiöt eikä työttömyys ole välttämättä sidoksissa matalaan koulutukseen. Vanhempien toimeentulotuen asiakkauksella on puolestaan tutkimusten mukaan merkittävä yhteys lasten koulupudokkuuteen. Asuinalueiden erilaistumisella on myös vaikutusta sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvisuuteen. Varhaiskasvatuksen ja peruskoulun merkitys korostuu huono-osaisuuden ylisukupolvisuuden ennaltaehkäisyssä. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuutta voidaan myös ehkäistä siten, että pyritään ennaltaehkäisemään asuinalueiden välinen erilaistuminen. (Erola, Kallio & Vauhkonen 2017: 501, 508–510.)

Ruotsissa puolestaan maahanmuuttajat sijoittuvat useimmiten asuinalueille, joilla on tyypillisesti paljon maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Tämä kehityssuunta on vaikuttanut myös siihen, että ulkomaalaistaustaiset henkilöt asuvat kaukana kantaväestöstä. Ulkomaalaistaustaisten henkilöiden suosimat asuinalueet Ruotsissa ovat myös tyypillisesti vä-

häväräisiä asuinalueita. Tämä kyseinen kehityssuunta Ruotsissa on voimistanut polariisaatiota köyhien ja rikkaiden välillä sekä kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä. Kehityssuunta on johtanut siihen, että Ruotsissa on merkittävän suuri etninen asuinalueen segregatio. (Andersson ym. 2010: 75.) Esimerkiksi aidatut asuinalueet Göteborgin naapurikunnassa Mölndalissa on huolestuttava merkki eriarvoisuuden kasvusta Ruotsissa.

Asuinalueiden segregatioon vaikuttavat tekijät ovat hieman erilaiset Suomessa ja Ruotsissa. Suomessa puhutaankin enemmän kantaväestön sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvistumisesta, kun taas Ruotsissa huono-osaisuuden ylisukupolvistuminen linkittyy vahvemmin maahanmuuttoon. Yhteistä Suomella ja Ruotsilla on se, että useammin kantaväestö sijoittuu maahanmuuttajataustaisista henkilöistä kauemmaksi. Kantaväestön eriytyminen omille asuinalueille on myös maahanmuuttajien kotouttamisen kannalta ongelmallista. Maahanmuuttajat eivät pääse yhtä nopeasti osaksi suomalaiseen tai ruotsalaiseen yhteiskuntaan, mikäli maahanmuuttajataustaiset henkilöt sijoittuvat ainoastaan muiden maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kanssa samoille asuinalueille kauemmaksi kantaväestöstä.

Huono-osaisuuden kasautuminen samoille asuinalueille voimistaa epätoivottua segregatiokehitystä. Esimerkiksi Suomessa asuinalueiden segregatio näkyy siten, että samalla asuinalueella on selvästi havaittavissa seuraavanlaisia piirteitä, jotka ovat väestön matalampi tulotaso, kantaväestön alempi koulutustaso, vieraskielisen väestön suuri osuus sekä korkea työttömyysaste (Lönnqvist ym. 2014: 66). Ongelmallista suomalaisessa asuinalueiden segregaatiossa on se, että maahanmuuttajataustaiset henkilöt sijoittuvat useimmiten huono-osaisille asuinalueille muiden maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kanssa sekä sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien kantasuomalaisten kanssa. Sosiaaliset ongelmat kasautuvat tämäntyyppisille asuinalueille, mikä kasvattaa myös levottomuuden ja rikollisuuden riskiä. Esimerkiksi maahanmuuttajien työttömyys, sosiaaliset ongelmat ja eriytyminen muusta kantaväestöstä voi osittain myös vaikuttaa siihen, miksi osa maahanmuuttajaryhmistä syyllistyy vakaviin rikoksiin Suomessa.

Neljännessä luvussa tarkasteltiin myös ulkomaalaisten osuuksia Suomessa ja sen merkitystä väkiluvun kasvuun Suomessa viime vuosina. Tilastoista (ks. taulukko 6) voidaan todeta, että Suomen väkiluku on kasvanut maahanmuuton ansiosta. Syntyvyyden lasku Suomessa on ollut huolestuttava ilmiö, sillä vuodesta 2010 lähtien kokonaishedelmällisyysluku on pienentynyt kaikissa naisten koulutusryhmissä tasaisesti. Ruotsissa puolestaan syntyvyys on ollut korkeinta Euroopan unionin maista vuonna 2016 (Tilastokeskus 2018b). Syntyvyyden laskutrendi ei ole ainoa huolenaihe Suomessa, sillä keskituloisia on yhä vähemmän Suomessa. Erot pieni- ja suurituloisten välillä ovat voimistuneet sekä keskituloisia on merkittävästi vähemmän tänä päivänä kuin 20 vuotta sitten Suomessa (Laitinen 2019).

Ääripäiden voimistuminen eli tässä tapauksessa kasvavat erot pieni- ja suurituloisten välillä on erittäin huolestuttavaa, esimerkiksi Ranskassa protestit kertovat eriarvoisuuden merkittävästä kasvusta. Eriarvoisuus on voimistunut Ranskassa niin voimakkaasti, että voidaan jo puhua kahtia jakaantuneesta maasta. Jakaantuminen näkyy Ranskassa siten, että on olemassa menestyneitä metropoleja ja pysähtyneitä pikkukaupunkeja. Pieni- ja suurituloisten välillä on jo liian suuri kuilu Ranskassa, mikä näkyy siten, että pikkukaupunkien tehdastyöläiset kokevat, ettei pariisilainen eliitti kuuntele heitä. (Heikkilä 2019.) Kasvavat tuloerot ja asuinalueiden eriytyminen johtavat vakaviin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Asuinalueiden segregatio ei ole ainoastaan paikallinen ongelma vaan enemmänkin valtakunnallinen ongelma. Ranskan jakaantuminen voimakkaasti kahtia menestyneisiin metropoleihin ja pysähtyneisiin pikkukaupunkeihin kertoo vakavasta ongelmasta. Suomessa ei ole vielä havaittavissa yhtä pahoja ongelmia liittyen asuinalueiden segregatioon tai pieni- ja suurituloisten välisiin eroihin. Kuitenkin Suomessa on havaittavissa asuinalueiden segregatiota ja kasvavia tuloeroja. Asuinalueiden segregatian ennaltaehkäisyyn vuoksi on erittäin tärkeää kiinnittää myös huomiota kasvaviin tuloeroihin ja siihen, miten ne vaikuttavat asuinalueiden segregatioon.

Esitin tutkimuskysymysten lisäksi tutkielman hypoteesiksi, että maahanmuutolla on merkittävämpi yhteys asuinalueiden segregatioon Ruotsissa, kun taas Suomessa kantaväestön työttömyydellä on merkittävämpi vaikutus asuinalueiden segregatioon. Maahanmuuton vaikutus on merkittävä asuinalueiden segregatian voimistumiseen Ruotsissa,

sillä maahanmuuttajat ovat selvästi segmentoituneet omille asuinalueille kauemmaksi kantaruotsalaisista. Malmön Rosengård on yksi esimerkki siitä, miten voimakkaasti kaupungissa voi näkyä asuinalueiden segregaatio, sekä myös etninen segregaatio. Suomessa on puolestaan ollut viimeisten vuosien aikana merkittävästi korkeampi työttömyysaste suhteessa Ruotsiin. Esimerkki luvun kolme lopussa Helsingin ja Tukholman alueista väestön tulotason, työttömyysasteen ja ulkomaalaistaustan osalta vahvistaa esitettyä hypoteesin pitävyyttä. Tukholmassa oli selkeästi enemmän ulkomaalaistaustaisia henkilöitä matalan statuksen alueilla kuin korkean statuksen alueilla (ks. taulukko 1). Helsingissä puolestaan työttömyysaste oli merkittävästi korkea matalan statuksen alueella kuin korkean statuksen alueella (ks. taulukko 2). Kyseiset taulukot perustuivat melko vanhaan tilastoon vuosilta 2012–2014. Tuoreimpien tilastojen mukaan Suomen työllisyysaste on kasvanut merkittävästi, jonka vuoksi jatkotutkimuksia ajatellen olisi mielenkiintoista tarkastella, onko kyseisillä alueilla edelleen samoja piirteitä kuin muutama vuosi takaperin.

Asuinalueiden segregaatian ennaltaehkäisyn lisäksi olisi syytä myös tarkastella, miten paljon kodittomuus on yleistynyt EU-maiden kesken. Suomi on ainoa EU-maa, jossa kodittomuus ei ole kasvussa. Kaikissa muissa EU-maissa kodittomuus on hurjassa kasvutrendissä (Cuddy 2018). Vaikka asuinalueiden segregaatio on voimistunut sekä tuloerot ovat kasvaneet Suomessa, on kuitenkin hyvä uutinen kodittomien pienempi lukumäärä Suomessa verrattaessa muihin EU-maihin. Jatkotutkimuksia ajatellen olisi myös hyvä tarkastella, millä tavoin Suomi on onnistunut vähentämään kodittomien määrää, vaikka EU-maissa kodittomuus on yleistynyt ja jopa noususuuntainen.

Suomen väestön kasvu on jo pidemmän aikaa perustunut maahanmuuton varaan. Syntyvyyden lasku on ollut viimeisten vuosien aikana pinnalla yhteiskunnallisessa keskustelussa. Ruotsissa on puolestaan EU-maiden keskiarvoa korkeampi kokonaishedelmällisyysluku. Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi myös tarkastella syitä siihen, miksi Suomessa syntyvyys on jyrkässä laskussa. Erityisesti mielenkiintoista olisi vertailla Suomea Ruotsiin ja tutkia syitä, miksi Suomessa syntyvyys on huomattavasti vähäisempää verrattuna naapurimaahan Ruotsiin.

MDI:n (aluekehittämisen konsulttitoimisto) tuoreimman raportin mukaan Suomessa on vain kolme kasvavaa kaupunkiseutua 20 vuoden kuluttua. Väestöennusteen mukaan ainoastaan Helsingin, Tampereen ja Turun kaupunkiseudut kasvavat (MDI 2019: 1). Suomessa kaupungistuminen on ollut käynnissä ainakin viimeiset 50 vuotta ja kaupungistumiseen on liittynyt myös se, että kasvu on myös kasautunut tietyille kaupunkiseuduille (Kaupunkimaantieteen professori Mari Vaattovaara, haastattelu 23.2.2019). Erityisesti jatkotutkimuksia ajatellen olisi tärkeää tutkia, miten Suomi selviytyy kaupungistumiseen liittyvistä uusista haasteista.

Keskeinen syy siihen, miksi muut kaupunkiseudut eivät tule kasvamaan, on syntyvyyden hurja lasku Suomessa. Esimerkiksi syntyvyyden lasku tulee vaikuttamaan merkittävästi Oulun seudulle, sillä Oulun kaupunkiseudun kasvu on perustunut pitkälti suureen syntyvyyteen. Kaikkien kaupunkiseutujen reuna-alueilta tulee myös väkiluku supistumaan, sillä kaupunkiseutujen reuna-alueilla kuolee enemmän ihmisiä kuin syntyy lisää. Kaupunkien keskustat tulevat myös houkuttelemaan tulevaisuudessa asukkaita reuna-alueilta. Yhä suurempi osa hedelmällisessä iässä olevasta väestöstä on siirtynyt kaupunkiseuduille töiden tai koulutuksen perässä, mikä näkyy siten, että tulevaisuudessa aluekehitys tulee olemaan eriytyvää. Varsinaisesti väestön keskuudessa ei tule olemaan mitään uudenlaista muuttovuoroa, sillä väestönkasvun hidastuminen perustuu alhaisiin syntyvyyslukuihin eli väestöä kuolee enemmän kuin syntyy lisää. Suomen väkiluvun kasvu on perustunut muutamien vuoden aikana maahanmuuton varaan ja suuremmat kaupunkiseudut ovat ulkomaalaistaustaisten henkilöiden keskuudessa suosittuja muuttokohteita. Kasvupaine tietyille kaupunkiseuduille tuo suuria haasteita kaupungeille. Konkreettisia haasteita ovat merkittävä kasvuvauhti, mikä vaikuttaa esimerkiksi asuntojen hintoihin. Suomessa asuntojen hinnat ovat lähteneet merkittävästi eriytymään, esimerkiksi kasvukeskuksissa erityisesti Helsingissä asuntojen hinnat ovat lähteneet hurjaan nousuun verrattuna muuhun maahan. Tämä kehitys myös kasvattaa segregaaion riskiä. Kaupunkipolitiikkaa ja kaupunkitutkimusta tulisi Suomessa kehittää enemmän, sekä ottaa mallia kansainvälisestä kaupunkikehityksestä. Suurten kaupunkiseutujen kasvuun liittyvät haasteet näkyvät esimerkiksi Ruotsissa siten, että lapsiperheet ovat muuttaneet pienempiin kaupunkeihin, jotka ovat käveltävissä ja turvallisia asuinympäristöjä. Suomella on hyvä tilaisuus ottaa

mallia muiden maiden kaupungistumisen kehityspiirteistä ja tunnistaa paremmin tulevaisuuden kaupungistumisen uudet kehityspiirteitä. (Kaupunkimaantieteen professori Mari Vaattovaara, haastattelu 23.2.2019; MDI 2019: 1–3.)

Tiettyjen kaupunkiseutujen voimakas kasvu asettaa sekä kaupungeille että yhteiskunnalle suuria haasteita. Syntyvyyden hurja lasku on asettanut Suomelle uudenlaisia haasteita, jotka ovat alueellinen eriytyminen koko maassa ja myös asuinalueiden segregaaation voimistuminen. Vuoden 2040 väestöennuste olisi mielenkiintoinen ja myös erittäin tärkeä jatkotutkimuksen aihe tarkasteltavaksi erityisesti kaupunkikehityksen näkökulmasta, esimerkiksi millaisia kaupungistumisen kehityspiirteitä on odotettavissa Suomessa tulevaisuudessa.

LÄHDELUETTELO

- Ahola, Susanna, Mari Vaattovaara & Katja Vilkama (2016). Välttelyä vai vetovoimaa?: Asuinympäristön vaikutus asuinalueilla viihtymiseen ja muuttopäätöksiin pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, nro 4.
- Andersson, Roger, Emma Holmqvist & Lena Magnusson Turner (2010). Contextualising ethnic residential segregation in Sweden: Welfare, housing and migration-related policies. Teoksessa: Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states, 17–78. Helsinki University Print.
- Baylan, Ibrahim (2017). Vi gjorde fel – därför ökar segregationen. Saatavissa 28.3.2017: <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2017/03/vi-gjorde-fel--darfor-okar-segregationen/>.
- BBC (2018). Sweden's deadly problem with hand grenades. Saatavissa 18.4.2018: <https://www.bbc.com/news/world-europe-43667367>.
- Bernelius, Venla (2013). Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspuhjan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, nro 1.
- Broman, Eeva-Liisa, Erkki Korhonen, Markus Laine & Terttu Nupponen (2008). Tiivistelmä. Teoksessa: Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita: Kokemuksia Helsingin lähiö projektin v. 2004–2007 ja Urban II -yhteisöaloiteohjelman v. 2001–2006 toiminnasta, 199–200. Toim. Eeva-Liisa Broman, Erkki Korhonen, Markus Laine & Terttu Nupponen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, nro 6.

Broman, Eeva-Liisa, Ulla Korhonen-Wälkä, Markus Laine & Terttu Nupponen (2008). Johdanto. Teoksessa: Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita: Kokemuksia Helsingin lähiöprojektin v. 2004–2007 ja Urban II -yhteisöaloiteohjelman v. 2001–2006 toiminnasta, 9–23. Toim. Eeva-Liisa Broman, Erkki Korhonen, Markus Laine & Terttu Nupponen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, nro 6.

Brottsstatistik i LUA-områden (2011). Brottsstatistik i LUA-områden 2008–2010. Saatavissa 4.4.2011: <https://www.bra.se/download/18.45e874ba14203f9b5556fb4/1385568935332/sammanfattning.pdf>.

Cuddy, Alice (2018). Homelessness on the rise in all EU countries – except Finland. Saatavissa 21.3.2018: <https://www.euronews.com/2018/03/21/homelessness-on-the-rise-in-all-eu-countries-except-finland-report>.

Dhalmann, Hanna, Timo M. Kauppinen, Mari Vaattovaara, Katja Vilkama & Saara Yousfi (2010). Contextualising ethnic residential segregation in Finland: Migration flows, policies and settlement patterns. Conclusions. Teoksessa: Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states, 256–262. Helsinki University Print.

Eduskunta (2019). Tarkasteluvaliokunta haluaa kotouttamiseen isoja muutoksia. Saatavissa 22.1.2019: https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Tarkastusvaliokunta_kotouttaminen_mietinto_2019.aspx.

Ekonomifakta (2017). Sverige sämst på integration? Saatavissa 31.1.2017: <https://www.ekonomifakta.se/Artiklar/2017/januari/sverige-samst-pa-integration/>.

Ekonomistikone (2017). Ekonomistit torjuvat vuokrasääntelyn. Saatavissa 21.11.2017: <http://www.ekonomistikone.fi/kysymys-21/>.

- Erola, Jani, Johanna Kallio & Teemu Vauhkonen (2017). Sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvisuus Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 82 (2017): 5.
- Eurostat (2018). Fertility statistics. Saatavissa 1.4.2018: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Fertility_statistics.
- Franzen, Mats (2001). Problemet segregation: en orättvis jämförelse. Teoksessa: *Den delade staden*, 23–47. Toim. Lena Magnusson. Umeå. Boréa Bokförlag.
- Galte Schermer, Isabelle (2018). Arbetslöshet – utrikes födda. Saatavissa 17.12.2018: <https://www.ekonomifakta.se/fakta/arbetsmarknad/integration/arbetsloshet-utrikes-fodda/>.
- Galte Schermer, Isabelle (2019a). Sysselsättningsgrad – internationellt. Saatavissa 10.1.2019: <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Sysselsattning/Sysselsattningsandel-i-olika-lander/>.
- Galte Schermer, Isabelle (2019b). Sysselsättningsgrad. Saatavissa 24.1.2019: <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Sysselsattning/Sysselsattningsgrad/>.
- Galte Schermer, Isabelle (2019c). Arbetslöshet. Saatavissa 24.1.2019: <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Arbetsloshet/>.
- Grander, Martin & Tapio Salonen (2019). Segregation och segmentering i Malmö. Stadskontoret. Malmö stad.
- Haikarainen, Riikka (2008). Kontulan maineen paransi EU:n rahoittama lähiöprojekti. *Helsingin Sanomat* 13.12.2008.

Hannikainen, Katri, Timo Kauppinen, Jarkko Rasinkangas, Paula Saikkonen & Maria Vaalavuo (2018). Sosiaalinen kestävyys: Asuminen, segregatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.

Heikkilä, Annastiina (2019). Ranskalaisten raivo kytee yhä – Presidentti Macronin politiikka herättää kritiikkiä etenkin isojen kaupunkien ulkopuolella. Saatavissa 4.2.2019: <https://yle.fi/uutiset/3-10629209>.

Helsingin kaupungin tietokeskus (2013). Helsingin tila ja kehitys 2013. Helsingin kaupungin tietokeskuksen julkaisuja. Helsinki.

Hyresgästföreningen (2018). Därför är hyresreglering inte ett bra alternativ för Sverige. Saatavissa 27.6.2018: <https://www.hyresgastforeningen.se/aktuellt/nyheter/00/11/nyheter-2018/hyresreglering/>.

Johansson, Helena, Linda Lane & Anders Spehar (2011). Familj och familjepolitik i Europa. Teoksessa: EU och välfärdens Europa, 98–156. Toim. Linda Berg & Anders Spehar. Liber.

Kaskeala, Niklas (2018). Kontula – median suosikkiongelmälähiö. Vihreä Lanka. Saatavissa 9.2.2018: <https://www.vihrealanka.fi/blogi-mielipide/kontula-%E2%80%93-median-suosikkiongelm%C3%A4hi%C3%B6>.

Kauppinen, Timo M. & Maria Vaalavuo (2017). URMI Kaupunkianalyysi. Saatavissa 20.4.2017: http://urmi.fi/wp-content/uploads/2017/04/URMI_kaupunkianalyysi_1.pdf.

Kauppinen, Liisa (2018). Turun pahamaineiseksi leimattu maahanmuuttajalähiö ei olekaan niin hurja kuin on luultu – IL tutustui kulmiin päivän ajan. Iltalehti 29.7.2018.

- Korhonen-Wälkä, Ulla, Olli Maijala & Maija Mattila (2008). Kontulan ja Myllypuron uusi ilme – lähiöprojektin ympäristöparannukset puntarissa. Teoksessa: Myönteisiä muutoksia ja kasvavia haasteita: Kokemuksia Helsingin lähiöprojektin v. 2004–2007 ja Urban II -yhteisöaloiteohjelman v. 2001–2006 toiminnasta, 75–93. Toim. Eeva-Liisa Broman, Erkki Korhonen, Markus Laine & Terttu Nupponen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, nro 6.
- Lahtinen, Markus & Kirsi Noro (2014). Pohjoismainen asuntomarkkinaselvitys. Helsinki. Pellervon taloustutkimus PTT raportteja 250.
- Laitinen, Joonas (2019). Suomi jakaantuu yhä selvemmin hyvä- ja pienituloisiin – laskuri kertoo, mihin ryhmään sinä kuulut. Helsingin Sanomat 31.1.2019.
- Lehti, Martti & Hannu Niemi (2018). Ulkomaalaiset maahanmuuttajat ja rikollisuus. Teoksessa: Rikollisuustilanne 2017: Rikollisuuskehitys tilastojen kautta ja tutkimusten valossa, 231–266. Toim. Hannu Niemi. Helsingin yliopisto.
- Lehmusvirta, Antti (2017). Rungas rakentaminen ei paranna Ruotsin asuntokuplaa – ”Ruotsilla ei ole asuntopolitiikkaa”. Kauppalehti 6.7.2017.
- Lehmusvirta, Antti (2018). Ruotsissa pohditaan, tehdäänkö asuntopolitiikassa Suomessa toteutettu uudistus: ”Se johti siihen, että hinnat nousivat 40 prosenttia”. Talouselämä 8.7.2018.
- Lönngqvist, Henrik, Martti Tuominen, Katja Vilkkama & Jenni Väliniemi-Laurson (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu: Sosioekonomiset erot alueittain 2002–2012. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen tutkimuksia, nro 1.
- Magnusson, Lena (2001). Invandring och segregation: En bakgrund. Teoksessa: Den delade staden, 9–21. Toim. Lena Magnusson. Umeå. Boréa Bokförlag.

Malmberg, Lari (2018). Yksi kuva näyttää, miten valtava kuilu Helsingin alueiden välillä on revennyt – ”Suomessa sosiaalinen nousu on hidastunut”, sanoo kaupunkimaantieteilijä. Helsingin Sanomat 3.11.2018.

Malmö's path towards a sustainable future (2013). Health, welfare and justice. Commission for a Socially Sustainable Malmö. Malmö. Service Point Holmbergs AB.

Malmö polisen (2018). Skjutningar i polisområde Malmö (POMA) 2018. I en jämförelse med de två föregående åren. Saatavissa 5.2.2019: <https://polisen.se/contentassets/b28f4deaf73e49668684cfb5e0e19c48/skjutningar-poma.pdf>.

Malmö stad (2012). Område Herrgården i Rosengård i Malmö. Saatavissa 2.7.2012: <https://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Planprogram/Pp-6031-Omrade-Herrgarden-i-Rosengard.html>.

Malmö stad (2018). Mottagande i Sverige och Malmö. Saatavissa 30.5.2018: <https://malmo.se/Kommun--politik/Fakta-och-statistik/Migration/Mottagande-i-Sverige-och-Malmo.html>.

MDI (2019). Suomessa on 20 vuoden kuluttua vain kolme kasvavaa kaupunkiseutua: Kooste kymmenen kaupunkiseudun väestönkehityksestä vuoteen 2040. Saatavissa 23.2.2019: http://www.mdi.fi/content/uploads/2019/02/220219_vaestoennuste_yhteenvedo.pdf.

Mipex (2015). Ranking: Sverige bäst på integration. Saatavissa 5.2.2019: <http://www.mipex.eu/rankning-sverige-bast-pa-integration>.

Mykkänen, Kai, sisäministeri. Haastattelu, Yle Ykkösaamu 12.1.2019.

Nordregio (2016). Segregated cities and planning for social sustainability - a Nordic perspective. Stockholm. Nordregio Working Paper 2016:3.

- Oksanen, Kimmo (2015). Verratkaa Helsingin sosiaalisen sekoittamisen politiikkaa Keski-Eurooppaan – täällä on onnistuttu paremmin, sanoo kaupungin johto. Helsingin Sanomat 12.12.2015.
- Paikallinen turvallisuusanalyysi (2012). Paikallinen turvallisuusanalyysi – Koillinen suurpiiri. Saatavissa 24.5.2012: <https://www.hel.fi/static/pela/Julkaisut/Koillisen+suurpiirin+analyysi+24+5+2012+END.pdf>.
- Pelli, Petja (2018). Tanska aikoo lähettää rikoksia tehneitä turvapaikanhakijoita pienelle autiolle saarelle. Helsingin Sanomat 5.12.2018.
- Popoola, Margareta (2001). Hyresvärdarnas inflytande över segregationen. Teoksessa: Den delade staden, 181–223. Toim. Lena Magnusson. Umeå. Boréa Bokförlag.
- Rasinkangas, Jarkko (2014). Maahanmuuttajien asumisen keskittyminen Turussa. Turun kaupunki. Saatavissa 10.12.2018: http://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files//tutkimuskatsauksia_2014-3.pdf.
- Rauhala, Nelly (2018). Ruotsissa riehuva jengikulttuuri rantautuu Suomeen – Poliisilla tiedossa noin 900 jengiläistä: ”Uusia ryhmiä nousee joka kuukausi”. Saatavissa 16.8.2018: <https://www.mtv.fi/uutiset/rikos/artikkeli/ruotsissa-riehuva-jengikulttuuri-rantautuu-suomeen-poliisilla-tiedossa-noin-900-jengilaista-uusia-ryhmiä-nousee-joka-kuukausi/7031828#gs.jmUfSpY>.
- Regeringskansliet (2012). Urbana utvecklingsområden. Statistisk uppföljning utifrån sju indikatorer. Saatavissa: 1.11.2012: <https://www.regeringskansliet.se/49bafc/contentassets/00a8cf242d7c434aabf50ee15b8fdefe/urbana-utvecklingsomraden---statistisk-uppfoljning-utifran-sju-indikatorer-hela-dokumentet>.
- Repo, Joonas (2017). Maakuntien suhdannekatsaus 2017. Tuotanto, työmarkkinat, yritystoiminta ja väestö. TEM-analyyseja 78/2017.

Salminen, Ari (1999). Vertailevan metodin tutkimuksellinen perusta? Johdatusta hallintotieteellisen vertailun metodologiaan. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Salminen, Ari (2007). Hallintovertailu ja vertailumallien käyttökelpoisuus. Teoksessa: Hallintovertailun metodologia, 11–35. Toim. Ari Salminen. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Sassen, Saskia (1991). *The Global City: New York, London, Tokyo*. Princeton. Princeton University.

Scb (2018a). Arbetslöshet i Sverige. Saatavissa 6.11.2018: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/arbetsloshet-i-sverige/>.

Scb (2018b). Utländska medborgare i Sverige. Saatavissa 6.11.2018: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utlandska-medborgare-i-sverige/>.

Scb (2019a). Arbetsmarknadsvariabler efter URB-område, kön och bakgrundsvariabel. År 1997 – 2016. Saatavissa 2.2.2019: http://www.statistikdata.se/pxweb/sv/ssd/START__AA__AA0003__AA0003B/IntGr1UrbKon/?rxid=f55a2dad-64fd-4b67-9b8c-26ce909ded12.

Scb (2019b). Boendesegregationsindex efter kommun. År 1997 – 2016. Saatavissa 2.2.2019: http://www.statistikdata.se/pxweb/sv/ssd/START__AA__AA0003__AA0003D/IntGr7Kom/.

Segregation ennaltaehkäisyn työkalupakki (2018). Tampereen kaupunki. Saatavissa 5.2.2019: https://www.tampere.fi/tiedostot/s/Uy4jwdxIB/Segregation_ennaltaehkaisyn_tyokalupakki.pdf.

Smart and Wise Turku (2018). Saatavissa 10.12.2018: <http://www.turku.fi/smartandwise>.

Tilastokeskus (2016) Käsitteet. Työvoiman ulkopuolella olevat. Saatavissa 12.4.2016:
https://www.stat.fi/til/tyti/2015/13/tyti_2015_13_2016-04-12_kat_004_fi.html.

Tilastokeskus (2018a) Nuorten määrä uhkaa vähentyä huomattavasti syntyvyyden laskusta johtuen. Saatavissa 16.11.2018:
https://www.stat.fi/til/vaenn/2018/vaenn_2018_2018-11-16_tie_001_fi.html.

Tilastokeskus (2018b) Syntyvyys pienentynyt kaikissa koulutusryhmissä. Saatavissa 4.12.2018:
https://www.stat.fi/til/synt/2017/02/synt_2017_02_2018-12-04_tie_001_fi.html.

Tilastokeskus (2018c) taulukko asukkaiden koulutusaste 2016. Saatavissa 22.1.2018:
http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto__2018/paavo_2_ko_2018.px/?rxid=83bc3b35-2975-470a-83fd-30ca17acd283.

Tilastokeskus (2018d) taulukko asukkaiden pääasiallinen toiminta vuonna 2015. Saatavissa 22.1.2018 http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto__2018/paavo_8_pt_2018.px/?rxid=83bc3b35-2975-470a-83fd-30ca17acd283.

Tilastokeskus (2018e). Työllisyys ja työttömyys vuonna 2017. Saatavissa 12.4.2018:
https://www.stat.fi/til/tyti/2017/13/tyti_2017_13_2018-04-12_kat_002_fi.html.

Tilastokeskus (2018f) Väestön kielen mukaan sekä ulkomaan kansalaisten määrä ja maapinta-ala alueittain 1980–2017. Saatavissa 3.4.2018:
http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/?tablelist=true.

Tilastokeskus (2019a). Käsitteet. Koulupudokas. Saatavissa 5.2.2019:
<https://www.stat.fi/meta/kas/koulupudokas.html>.

Tilastokeskus (2019b) Käsitteet. Työllinen. Saatavissa 5.2.2019:

<http://www.stat.fi/meta/kas/tyollinen.html>.

Tilastokeskus (2019c). Työllisyyden vahva kasvu jatkui joulukuussa. Saatavissa

24.1.2019: https://tilastokeskus.fi/til/tyti/2018/12/tyti_2018_12_2019-01-24_tie_001_fi.html.

Tuohinen, Petteri (2018). Suomi koetaan tutkituista EU-maista rasistisimmaksi – tummaihoiset kokevat useasti häirintää. Helsingin Sanomat 28.11.2018.

Tuulonen, Hanna (2018). Moni ruotsalainen haluaa asumaan aidatulle alueelle. Hämeen Sanomat 7.10.2018.

Ulkolinja (2018). Malmö – jengien varjossa. Saatavissa 1.10.2018:

<https://areena.yle.fi/1-4315629>.

Urmi (2019). Tietoa hankkeesta. Saatavissa 5.2.2019: <https://urmi.fi/tietoa-hankkeesta/>.

Vaattovaara, Mari (1998). Pääkaupunkiseudun sosiaalinen erilaistuminen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, nro 7.

Vaattovaara, Mari, kaupunkimaantieteen professori. Haastattelu, Ylen Aamu-tv 23.2.2019.

Vaattovaara, Mari, Katja Vilkama & Saara Yousfi (2010). Contextualising ethnic residential segregation in Finland: Migration flows, policies and settlement patterns. Finnish housing markets. Teoksessa: Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states, 207–222. Helsinki University Print.

Vihavainen, Suvi (2017). Köyhät, rikkaat ja maahanmuuttajat asuvat yhä useammin omilla alueillaan – asuinalueet eriarvoistuvat erityisesti Turussa. Helsingin Sanomat 23.4.2017.

Vilkama, Katja (2011). Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat?: Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia, nro 2.